

Ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου ὁ Κύριος (Ψαλμ.
117, 14)

Ψαλῶ τῷ Θεῷ μου ἕως ὑπάρχω. (Ψαλμ. 145, 2)

*****

*****

Δρος Χαραλάμπους Μ. Μπούσια
Μεγάλου Ὑμνογράφου τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας

Α Κ Ο Λ Ο Υ Θ Ι Α
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
Χ Ρ Ι Σ Τ Ο Φ Ο Ρ Ο Υ
ΤΟΥ ΕΠΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟΥ ΠΑΠΟΥΛΑΚΟΥ

*
*
* * * * *
*
*

Ἀθῆναι 2009

Α Κ Ο Λ Ο Υ Θ Ι Α
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
Χ Ρ Ι Σ Τ Ο Φ Ο Ρ Ο Υ
ΤΟΥ ΕΠΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟΥ ΠΑΠΟΥΛΑΚΟΥ

Ἡ μνήμη αὐτοῦ τελεῖται τῇ ΙΗ΄ Ἰανουαρίου.

Ποίημα Δρος Χαραλάμπους Μ. Μπούσια

*****

*****

ΕΝ ΤΩ ΜΙΚΡῶ ΕΣΠΕΡΙΝῶ

Μετὰ τὸν Προοιμιακὸν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα
 ἰστῶμεν στίχους δ΄ καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς
 Προσόμοια.

Ἦχος α΄. Πανεύφημοι μάρτυρες.

Σεπτὲ Χριστοφόρε, θεαυγῆς
 τῶν Ἀρμπούνων βλάστημα,
 τῶν Καλαβρύτων ἀνάστημα
 θεοειδέστατον
 καὶ Πελοποννήσου
 πάσης κῆρυξ ἄγρυπνε,
 ἀπλαῖς σου διδαχαῖς κατεφώτισας,
 οἴμοι, τοὺς στένοντας
 ἀγνωσίας καὶ κακότητος
 ἐν ζοφῶδει
 σκιᾷ, πάτερ Ὅσιε.

Μεγάλου Σπηλαίου μοναχέ,
 Χριστοφόρε Ὅσιε,
 τῶν Ἀποστόλων τοῖς ἵχνεσι
 κατηκολούθησας
 ἐν ἐσχάτοις χρόνοις
 καὶ Χριστὸν ἐκήρυξας
 σοῦ βίου τῷ σεπτῷ παραδείγματι
 καὶ σοῖς διδάγμασι
 τοῖς ἀπλοῖς, θεοχαρίτῳ

Παπουλάκε,
τῆς πίστεως σέμνωμα.

Θεόπεμπε πάτερ, ἐν καιροῖς
δυσχειμέροις ἔδρασας
ὡς ἄλλος Παῦλος Ἀπόστολος
καὶ περιώδευσας
κώμας καὶ χωρία
θεῖον Εὐαγγέλιον
κηρύττων καὶ ἐγείρων καθεύδοντας
πρὸς γνῶσιν σφζουσας,
Χριστοφόρε, πάτερ Ὅσιε,
εὐσεβείας
καὶ πίστεως πρόμαχε.

Καλάβρυτα, Μάνη, Ἀττική,
Λακωνία, Ὅσιε,
Καλάμαι, Γόρτυς, καὶ εὐάνδροι
νησοὶ ἀπήλαυσαν
λόγων ψυχοτρόφων
καὶ σεπτῶν ῥημάτων σου,
θεόφρον Χριστοφόρε, ἀπλούστατε
κῆρυξ τῆς χάριτος,
ὁ διώξας τὴν σκοτόμαιναν
ἀγνωσίας
φωτὶ τῶν ῥημάτων σου.

Δόξα. Ἦχος πλ. δ΄.

Τὸν κήρυκα τῆς εὐσεβείας καὶ ὁμολογητὴν τῆς
πίστεως
δεῦτε πάντες, Χριστοφόρον, ὡς νεαυγῆ φωστῆρα
χρηστοθείας
οἱ πιστοὶ εὐφημήσωμεν αὐτῷ βοῶντες·
Ὁ αὐγαῖς διδαχῶν σου καὶ ἀστραπαῖς ἀγωγῆς
θεαρέστου σου
φαιδρύνας ἀπαιδεύτων καὶ πεπαιδευμένων
Χριστωνύμων χορείας
καὶ αὐτοῦς ἰθύνας πρὸς θεογνωσίαν,
διάλυσον τῶν παθῶν καὶ τῶν θλίψεων ἡμῶν τὴν
σκοτομήνην
καὶ σῶσον ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον. Δέσποινα, πρόσδεξαι....

Εἰς τὸν Στίχον. Ἦχος β΄. Οἶκος τοῦ Ἐφραθά.

Χαῖρε, ὁ μοναστῆς
Σπηλαίου τοῦ Μεγάλου,
Πελοποννήσου κῆρυξ
καὶ σκεῦος, Χριστοφόρε,
τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος.

Στίχος. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ
Ἵσίου Αὐτοῦ.

Χαῖρε, ὁ τὰς ὁδοὺς
βαδίσας Ἀποστόλων
ἀρτίως, Χριστοφόρε,
καὶ διδαχαῖς ἀπλαῖς σου
φαιδρύνας ὁμοδόξους σου.

Στίχος. Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.

Εἰληφας δαψιλῶς
τῆς προφητείας χάριν
θεόθεν, Χριστοφόρε,
ἐν γήρα Ἀποστόλων
ὀφθεῖς ἀρτίως σύμψυχος.

Δόξα. Τριαδικόν.

Εἰλκυσε πρὸς τὴν Σὴν
σωτηριώδη γνῶσιν
λαοὺς ὁ Χριστοφόρος,
Τριάς ὑπεραγία,
ὁ κῆρυξ Σῆς Θεότητος.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Πόκος τοῦ Γεδεὼν
σέ, Μῆτερ, προετύπου,
ἀγνή Θεογεννητορ,
καὶ Ἀαρὼν ἡ ῥάβδος
ἀφράστως ἡ βλαστήσασα.

**Νῦν ἀπολύεις...τὸ Τρισάγιον, τὸ Ἀπολυτίκιον ἐκ
τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ καὶ Ἀπόλυσις.**

*****
*****

ΕΝ ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ

Μετὰ τὸν Προοιμιακὸν τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς δὲ τὸ
Κύριε ἐκέκραξα ἰστῶμεν στίχους ἡ' καὶ ψάλλομεν τὰ
ἐξῆς Προσόμοια.

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Εκ τῶν δρυμῶν Καλαβρύτων
τὸν ἐξανθήσαντα
θεόπνουν Παπουλάκον,
μοναχὸν Χριστοφόρον,
ὡς κήρυκα τοῦ λόγου θεοπειθῆ
ἀκλινῶς διατρέξαντα
Ἑλλάδος πλάτη πρὸς κόσμου μεταστροφὴν
εἰς εὐσέβειαν τιμήσωμεν.

Τὸν καταστείλαντα πάθη
ληστῶν ὑμνήσωμεν
κλεπτῶν, ψευδομαρτύρων
καὶ μοιχῶν εὐσχημόνως
ἀπλαῖς διδασκαλίαις νῦν, θεαυγῆ
Χριστοφόρον, κραυγάζοντες·
Χαῖρε, ὁ τρίβους ἐσχάτοις ἐν τοῖς καιροῖς
Ἀποστόλων μιμησάμενος.

Μνησικακίας τὴν παῦσιν,
ἀντεκδικήσεως
καὶ διχονοίας λῆξιν,
ὡσπερ φιλαδελφίας
διδάσκαλον θεόπνουν καὶ ἀπαρχὴν
ἀκραιφνοῦς ἀγαπήσεως
ἐγκωμιάσωμεν πάντες χαρμονικῶς,
Χριστοφόρον ὀσιώτατον.

Τὸν μόνον φέροντα ῥάβδον
καὶ εὐτελέστατον
τριβώνιον ἐκθύμως,
κατεσθίοντα ἄρτον

ὀλίγον καὶ ὀπώρας, δῆμοι πιστῶν
 ἱερώτατον κήρυκα,
 νῦν Χριστοφόρον, τιμήσωμεν ἀρετῆς
 ὡς θεόπνευστον διδάσκαλον.

Υπερορίαν ἀδίκως
 τὸν ὑπομείναντα
 ἐν ταῖς Κυκλάσι νήσοις
 ὡς ἀγύρτην καὶ πλάνον,
 ἠθῶν τῆς εὐσεβείας καθηγητήν,
 Χριστοφόρον, τιμήσωμεν
 Ὁρθοδοξίας προπύργιον ἀρράγες
 καὶ χρηστότητος ἐδραίωμα.

Η βιοτὴ τῆς ἐρήμου
 σὸν σῶμα ἤγνισε
 καὶ νοῦν φωτὸς ἀδύτου
 σὸν ἐνέπλησε, μάκαρ,
 Ὅσιων, Χριστοφόρε, νεολαμπῶν
 καὶ κηρύκων τῆς πίστεως
 πυρσέ, λαοῦς ὁ φωτίζων καὶ ὁμιλῶν
 ὡς σοφώτατος διδάσκαλος.

Δόξα. Ἦχος πλ. β´.

Τὸν ἀμαθῆ ἀλλὰ ἐνάρετον κήρυκα
 τοῦ ἐν ἔτεσι δυσχειμέροις ἀμαθοῦς τῶν Ἑλλήνων
 πλήθους
 ὡς ἀληθῆ Ἀπόστολον Κυρίου
 παρρησίᾳ νουθετοῦντα καὶ διδάσκοντα τὴν
 εὐσέβειαν,
 Χριστοφόρον, τὸν ταπεινὸν καὶ ἀπλούστατον τοῖς
 τρόποις,
 οἱ πιστοὶ ἀνευφημήσωμεν λέγοντες·
 Ὁ ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ὀρθοπραξίας
 ἀγωνισάμενος
 καὶ διωγμοῦ ἀράμενος τὸν ζυγὸν ἀγογγύστως,
 ὡς σύναυλος τῶν πάλαι Ὅσιων Πατέρων καὶ
 Διδασκάλων,
 φώτισον ἡμῶν τὸν νοῦν πρὸς εὐσέβειαν
 καὶ τὴν νεότητα διαπαιδαγώγησον
 λιταῖς σου πρὸς τὸν Θεοῦ Λόγον, φιλάνθρωπον
 Κύριον.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον. Τίς μὴ μακαρίσει σε, Παναγία Παρθένε,...

Εἴσοδος. Φῶς ἰλαρόν. **Τὸ Προκείμενον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.**

Σοφίας Σειράχ τὸ Ἀνάγνωσμα.
(Κεφ. β' 1 - 11)

Τέκνον, εἰ προσέρχῃ δουλεύειν Κυρίῳ Θεῷ, ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν· εὐθύνον τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέρησον καὶ μὴ σπεύσης ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς· κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ ἀποστῆς, ἵνα αὐξηθῆς ἐπ' ἐσχάτων σου. Πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῆ σοι, δέξαι καὶ ἐν ἀλλάγμασι ταπεινώσεώς σου μακροθύμησον· ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμάζεται χρυσοῦς καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως. Πίστευσον αὐτῷ καὶ ἀντιλήψεταιί σου· εὐθύνον τὰς ὁδοὺς σου καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐτόν. Οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον ἀναμείνατε τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ μὴ ἐκκλίνητε, ἵνα μὴ πέσητε. Οἱ φοβούμενοι Κύριον πιστεύσατε αὐτῷ καὶ οὐ μὴ πταίση ὁ μισθὸς ὑμῶν. Οἱ φοβούμενοι Κύριον ἐλπύσατε εἰς ἀγαθὰ καὶ εἰς εὐφροσύνην αἰῶνος καὶ ἐλέους. Ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ ἴδετε· τίς ἐνεπίστευσε Κυρίῳ καὶ κατησχύνθη ; Ἡ τίς ἐπεκαλέσατο αὐτόν καὶ ὑπερεΐδεν αὐτόν ; Διότι οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος καὶ ἀφήσιν ἁμαρτίας καὶ σῶζει ἐν καιρῷ θλίψεως.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.
(Κεφ. α' 1 - 10)

Ἀγαπήσατε δικαιοσύνην, οἱ κρίνοντες τὴν γῆν, φρονήσατε περὶ τοῦ Κυρίου ἐν ἀγαθότητι καὶ ἐν ἀπλότητι καρδίας ζητήσατε αὐτόν· ὅτι εὐρίσκεται τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτόν, ἐμφανίζεται δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. Σκολιοὶ γὰρ λογισμοὶ χωρίζουσιν ἀπὸ Θεοῦ, δοκιμαζομένη τε ἡ δύναμις ἐλέγχει ἄφρονας. Ὅτι εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσεται σοφία, οὐδὲ κατοικήσει ἐν σώματι καταχρέῳ ἁμαρτίας· ἅγιον γὰρ πνεῦμα παιδείας φεύξεται δόλον καὶ ἀπαναστήσεται ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων καὶ ἐλεγχθήσεται ἐπελθούσης ἀδικίας. Φιλάνθρωπον γὰρ πνεῦμα σοφίας καὶ οὐκ ἀθώσσει βλάσφημον ἀπὸ χειλέων αὐτοῦ· ὅτι τῶν νεφρῶν αὐτοῦ

μάρτυς ὁ Θεὸς καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπίσκοπος ἀληθῆς καὶ τῆς γλώσσης ἀκουστής· ὅτι πνεῦμα Κυρίου πεπλήρωκε τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γινῶσιν ἔχει φωνῆς. Διὰ τοῦτο φθεγγόμενος ἄδικα οὐδεὶς μὴ παροδεύσῃ αὐτὸν ἐλέγχουσα ἡ δίκη. Ἐν γὰρ διαβουλίαις ἀσεβοῦς ἐξέτασις ἔσται, λόγων δὲ αὐτοῦ ἀκοὴ πρὸς Κύριον ἤξει εἰς ἔλεγχον ἀνομημάτων αὐτοῦ· ὅτι οὕς ζηλώσεως ἀκροῶται τὰ πάντα καὶ θροῦς γογγυσμῶν οὐκ ἀποκρύπτεται.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. γ' 1 - 9)

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ καὶ οὐ μὴ ἄψηται αὐτῶν βάσανος. Ἐδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἢ ἔξοδος αὐτῶν καὶ ἢ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα, οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν ἢ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης· καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέειπεν αὐτοῖς καὶ εὗρεν αὐτοῖς ἀξιόους ἑαυτοῦ· ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτοῖς καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτοῖς. Καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται· κρινοῦσιν ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν καὶ βασιλεύσει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. Οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς Ὅσιοις αὐτοῦ καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΙΤΗΝ

Ἰδιόμελα.

Ἦχος α'.

Τὸν παριδόντα προβεβηκυῖαν ἡλικίαν
καὶ ἐξελθόντα φωτίσαι τοὺς ἐν ἀγνώσιας σκιᾷ
καθημένους,
ἱεροκήρυκα Χριστοφόρον, τιμήσωμεν κράζοντες·
ὁ γεωργήσας ἀρότρῳ νουθεσιῶν ψυχοτρόφων σου
τὰς ἀγόνους καὶ ξηρὰς τοῦ λαοῦ καρδίας
καὶ βλαστήσας ἐν αὐταῖς καρπὸν εὐχυμον
ἐπιγνώσεως,

ἀπέλασον καὶ ἡμῶν ἀγνωσίας καὶ ἁμαρτίας τὴν
 δυσωδίαν
 καὶ σῶσον ἐκ θανάτου εὐχαῖς σου ἀσιγήτοις τὰς
 ψυχὰς ἡμῶν.

Ἦχος β´.

Ως φρέαρ ἀκένωτον τῶν δωρεῶν τοῦ Παναγίου
 Πνεύματος
 πιστοὺς ἐδρόσισας τοῖς νόμασι νοουθεσιῶν σου,
 Χριστοφόρε, κῆρυξ τῆς εὐσεβείας διαπρύσιε·
 σὺ γὰρ Εὐαγγελίου τῆ δρόσῳ τὴν σὴν ψυχὴν πιάνας
 καὶ γεώργιον Χριστοῦ αὐτὴν ποιήσας
 καρπὸν πολύφορον ἤνεγκας τῆ Ἐκκλησίᾳ
 τὸν ἀποστολικὸν σου ζῆλον, πανεύφημε·
 ὄθεν καὶ πλήθη λαοῦ ὀδηγήσας
 πρὸς τὴν ἐπίγνωσιν καὶ τὴν σωτηρίαν
 καὶ ὁμολογητοῦ στέφος λαβῶν ἀξίως
 Χριστῷ ἀπῆλθες συνεῖναι
 τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Ἦχος γ´.

Βραβεύων Κύριος τὴν σὴν παρρησίαν
 ἠξίωσέ σε προφητικοῦ χαρίσματος,
 θεοκῆρυξ γλυκύτατε, Χριστοφόρε Ὅσιε·
 σὺ γὰρ προεῖπας τὴν βιαίαν ἄλωσιν τῆς Μικρᾶς
 Ἀσίας
 ὑπὸ τῶν ἐκγόνων τῆς Ἄγαρ
 καὶ τὴν καταστροφικὴν ἐπίδρασιν
 ἐπὶ τοῦ ἔθνους τῶν ἀθέων γραμμάτων·
 ὄθεν πάντες ὡς στόμα πνευματοκίνητον εὐφημοῦντές
 σε
 τὰς ἀδιαλείπτους εὐχὰς σου αἰτούμεθα,
 ἵνα ἐν ἐπιγνώσει καὶ ἀληθείᾳ βαδίσωμεν
 τοῦ παρόντος βίου τὸ στάδιον.

Ἦχος δ´.

Εξελθὼν τοῦ κηρῦξαι τὴν εὐσέβειαν
 καὶ γνωρίσας τὴν τοῦ κόσμου δίψαν πρὸς γνῶσιν τῆς
 ἀληθείας
 οὐκ ἔπαυσας Χριστὸν κηρύττων νύκτα καὶ ἡμέρα,
 Παπουλάκε ἀπλούστατε, Χριστοφόρε χαριτόβρυτε·

διαδραμῶν γὰρ πόλεις καὶ χωρία τῆς Πελοποννήσου,
 Μάνην καὶ Καλάμας, Οἴτυλον καὶ Κυπαρισσίαν,
 Καρύταιναν, Ὑψοῦντα, Ἀργολίδα, Τρίπολιν καὶ
 Λακεδαίμονα,
 ἀόκνως ἔσπειρας τὸν σπόρον τῆς γνώσεως
 τῶν τοῦ Θεοῦ ἐνταλμάτων, ὧν πλήρωμα ἡ ἀγάπη·
 κινήσας οὖν κατὰ σοῦ τὴν ὀργὴν τῶν δυσσεβῶν καὶ
 κακοφρόνων
 εἴρκτην καὶ ὑπερορίαν ἀγογγύστως ὑπέμεινας
 ὑπὲρ τοῦ εὐϋλάτου Κυρίου,
 τοῦ παρέχοντος ἡμῖν εὐχαΐς σου τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα. Ἦχος ὁ αὐτός.

Δεῦτε πιστοὶ τὸν ὡς ποιήσαντα καὶ διδάξαντα
 μέγαν δυνάμενον ἐπονομασθῆναι θεοκῆρυκα,
 Χριστοφόρον, τὸν τρίβοις Ἀποστόλων ἄρτι
 ἀκολουθήσαντα,
 εὐχημόνως οἱ πιστοὶ μακαρίσωμεν κράζοντες·
 Ὁ τὴν καλὴν ἐπενεγκῶν ἀλλοίωσιν ταῖς ψυχαῖς τῶν
 ἀκροατῶν σου,
 θαυμαζόντων τὴν σὴν ἐν προβεβηκυῖα ἡλικίᾳ
 νεανικὴν τόλμην
 καὶ τῆς σῆς καρδίας τὸ εὐτονον,
 τήρει ἡμᾶς ἀσινεῖς ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει
 καὶ ῥύου δεινῆς κολάσεως τοῦς εὐλαβῶς ἀνυμνοῦντάς
 σε.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον. Ἐκ παντοίων κινδύνων τοῦς
 δούλους σου...

Εἰς τὸν Στίχον. Στιχηρὰ Προσόμοια.
Ἦχος πλ. α΄. Χαίροις, ἀσκητικῶν.

Χαίροις, ὁ ταπεινὸς ἀσκητής,
 ἀκτημοσύνης τὸ εὐῶδες ὀσφράδιον,
 πλανήτων κηρύκων γέρας,
 ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀπλοῦς,
 ὁ ἐμπνεύσας πλήθη
 νουθεσίαις σου
 σεπταῖς καὶ διδάγμασιν
 ὀρθοδόξοις σου, Ὅσιε,
 Πελοποννήσου
 καὶ τῶν νήσων διδάσκαλε,

ἱερώτατε
 Χριστοφόρε, μακάριε,
 καὶ ὑπομείνας ἄσμενος
 διώξεις ἐν γήρα σου,
 ὄνειδισμούς, Παπουλάκε,
 καὶ ἐξορίαν μιμούμενος
 Ἀπόστολον Παῦλον
 καὶ Κοσμᾶν, τῆς Αἰτωλίας
 τὸ θεῖον βλάστημα.

Στίχος. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ Ὁσίου Αὐτοῦ.

Χαίροις, τοῦ Φλαμιάτου Κοσμᾶ
 καὶ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου ὁμόζηλε,
 λογίων πατέρων γένους
 τοῦ Ὁρδοδόξου ἡμῶν,
 Χριστοφόρε, κῆρυξ
 διαπρύσιε,
 ὃν χάρις ἐσόφισε
 ἀδαῆ ὄντα Πνεύματος
 τοῦ Παναγίου
 καὶ διδάσκαλον ἔδειξεν
 ἐμβριθέστατον
 τοῦ λαοῦ τοῦ καθεύδοντος
 ἐν ἀγνώσιας, Ὅσιε,
 σκοτία, πανεύφημε,
 ὁ Παπουλάκου τὴν κλήσιν
 ἔχων καὶ πόθον Χριστῶνυμοι
 ὁδὸν διανῦσαι
 ἐναρέτου πολιτείας
 καὶ θείας γνώσεως.

Στίχος. Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.

Χαίροις, ὁ ἐξορίαν πικρὰν
 καθυπομείνας, Χριστοφόρε ἀοίδιμε,
 ἐν Μάνδρα Προφήτου Θήρας
 περικλεεῖ Ἥλιου
 καὶ ἐν Παναχράντου
 Ἄνδρου, Ὅσιε,
 Σεμνεῖω, θειότατε,
 ἐν ᾗ ζῆν ἐξεμέτρησας

καὶ τῷ σῶ τάφῳ
καθηγίασας, ἔκτυπον
ἀγαθότητος
καὶ Χριστοῦ ἀγαπήσεως·
ὄθεν τὴν θεῖαν μνήμην σου
τιμῶντες γηθόμενοι
καὶ ὡς φωστῆρα ὑμνοῦντες
τῆς εὐσεβείας νεόφωτον
τὰς σὰς ἰκεσίας
ἐκδεχόμεθα πρὸς κτιῆσιν
σοφίας κρείττονος.

Δόξα. Ἦχος πλ. δ´.

Φυγὼν τὴν μῆνιν τῶν τότε κρατούντων
διὰ τὸν σὸν χρυσοστομικὸν τοῦ κηρύγματος ἔλεγχον
εὔρες ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῶν τῆς Μάνης κατοίκων
ἀσφάλειαν,
Χριστοφόρε, τοῦπίκλην Παπουλάκε·
ὑπομείνας ὄθεν διώξεις καὶ φυλακὴν καὶ ἐξορίαν
ὡς πλάνος καὶ ἀγύρτης καὶ κακοῦργος,
ὁ Χριστοῦ μιμητῆς ὑπάρχων,
χάριν εἴληφας μετὰ πότμον πρεσβεύειν ἀπαύστως
ὑπὲρ τῶν τιμώντων τὴν σὴν λόγοις καὶ πράξεσι
παρόρησίαν
καὶ ἐκτελούντων ἐν πίστει τὴν ἀεισέβαστον μνήμην
σου.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον. Δέσποινα, πρόσδεξαι...

Απολυτίκιον. Ἦχος πλ. α´. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Τὸν θεόσδοτον πλάνητα χριστοκῆρυκα,
διδασκαλίαις πανσόφοις
τὴν ἀγνωσίαν λαοῦ
διαλύσαντα καὶ γνῶσιν πρὸς σωτήριον
καθοδηγήσαντα πολλοὺς
εὐφημήσωμεν λαμπρῶς,
θεόπνευστον Χριστοφόρον,
βοῶντες· Ὅσιε πάτερ,
ἡμῖν ἰλέωσαι τὸν Ὑψιστον.

Θεοτοκίον. Χαῖρε, πύλη Κυρίου ἢ ἀδιόδευτος...

Ἀπόλυσις.

*****

*****

Ε Ν Τ Ω Ο Ρ Θ Ρ Ω

**Μετὰ τὸν Ἐξάψαλμον τὸ Ἀπολυτίκιον, ὡς ἐν τῷ
Μεγάλῳ Ἑσπερινῷ, μετὰ δὲ τὴν α΄ Στιχολογίαν
Κάθισμα.**

Ἦχος α΄. Τὸν τάφον Σου, Σωτήρ.

Δρυμῶνος ἀσκητὴν
Καλαβρύτων ἐκθύμως
τιμήσωμεν πιστοί,
θαυμαστὸν Χριστοφόρον,
ὡς πλάνητα κήρυκα
τῆς Χριστοῦ θείας πίστεως
καὶ ὁμότροπον
τῶν θεαυγῶν Ἀποστόλων,
ὑπομείναντα
ὑπερορίαν εἰς νήσους
Κυκλάδων γηθόμενον.

Δόξα. Τὸ αὐτό. Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Βροτῶν καταφυγὴ
ἐν ταῖς ζάλαις τοῦ βίου,
ἐτοίμη ἀρωγὸς
ἐν ἀνάγκαις, ταχεῖα
ὑπάρχεις ἀντίληψις
καὶ θερμὸν παραμύθιον
τῶν ἐν θλίψεσι
καὶ συμφοραῖς, Θεοτόκε,
προστρεχόντων σοι
καὶ εὐλαβῶς ἐκζητούντων
σὴν χάριν καὶ εὐνοίαν.

Μετὰ τὴν β΄. Στιχολογίαν Κάθισμα.

Ἦχος δ΄. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ὡς ἴον πανεύσομον
εὐωδιάζον ψυχὰς
ἐξήνησας, Ὅσιε,
ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς

καὶ μύρω τῶν λόγων σου
 ἠΰφρανας, Χριστοφόρε,
 τοὺς ἐν σκότει κειμένους
 τῆς ἀγνωσίας, πάτερ,
 καὶ δυσώδους κακίας,
 ἡμᾶς ὁ δαδουχῶν σαῖς εὐχαῖς
 πρὸς ἀφθαρτότητα.

Δόξα. Τὸ αὐτό. Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Φωτὶ σῶν δεήσεων
 ἡμᾶς σκοτίας παθῶν
 ἐξάρπασον τάχιστα
 καὶ πρὸς παμφώτους σκηναῖς
 ὁδήγησον, Δέσποινα,
 τῆς ἀρετῆς, Παρθένε,
 ἀπαθείας πυξίον
 καὶ παρθενίας κέρας,
 Μῆτερ εὐλογημένη
 Χριστοῦ, τοῦ δωρουμένου ἡμῖν
 ἄμετρον ἔλεος.

**Μετὰ τὸν Πολυέλεον Κάθισμα. Ἦχος γ´. Τὴν
 ὠραιότητα.**

Αρμπούνων βλάστημα καὶ θεῖον κτίτορα
 τῆς Θεομήτορος σεπτῆς Κοιμήσεως
 Σκήτεως μέλψωμεν φαιδρῶς, θειότατον Χριστοφόρον,
 ὡς περιοδεύοντα πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον
 κήρυκα φρονήματος Ὁρθοδόξου διδάσκοντα
 ἐν χρόνοις Βαυαρῶν καινοτόμοις πίστιν πατρῶαν
 παρῶρησίῳ.

Δόξα. Τὸ αὐτό. Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Τὴν σκοτισθεῖσάν μου ψυχὴν καταύγασον
 φωτὶ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ Τόκου σου,
 ἀγνή Παρθένε, Μαριάμ, ἐλπίς τῶν ἀπηλπισμένων,
 καὶ ἀχλὺν ἀπέλασον τῶν ἀπείρων παισμάτων μου,
 ὅπως εὖρω ἔλεος ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς Κρίσεως
 καὶ πόθῳ ἀσιγήτως βοᾷ σοι· Χαῖρε, ἡ Κεχαριτωμένη.

Τὸ α´ Ἀντίφωνον τοῦ δ´ ἤχου καὶ τὸ Προκειμένον.
 Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ Ὁσίου Αὐτοῦ.
Στίχος. Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.

Εὐαγγέλιον· Ὅσιακόν (Λουκ. στ' 17 - 23).

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔστη ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τόπου πεδινοῦ...

Ζήτηι τῆ Παρασκευῆ τῆς Β' Ἑβδομάδος.

Ὁ Ν' Ψαλμός.

Δόξα. Ταῖς τοῦ Σοῦ Ὁσίου, πρεσβείαις, Ἐλεῆμον,...

Καὶ νῦν. Ταῖς τῆς Θεοτόκου πρεσβείας, Ἐλεῆμον....

Ἰδιόμελον. Ἦχος πλ. β'

Τὸν ἐλεούμενον καὶ ἐλεοῦντα

ἀκτῆμονα καὶ ἀφιλάργυρον διδάσκαλον,
ὡς ἀρετῆς θεμέλιον καὶ ὁσιότητος ἠθῶν πυξίον,
Χριστοφόρον, οἱ πιστοὶ ἐγκωμιάσωμεν οὕτω
λέγοντες·

Ὁ ἐντολῆ θείᾳ καταλιπὼν τὰ ἐγκόσμια
καὶ Ἀποστόλων ἀκολουθήσας τρίβοις,
δίδαξον τοὺς τιμῶντάς σε ποιεῖν τὸ θέλημα τοῦ
Υψίστου
καὶ σῶσον ἐκ θανάτου σαῖς ἐντεύξεσι τὰς ψυχὰς
ἡμῶν.

Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν Σου....

Εἶτα ὁ Κανὼν τοῦ Ὁσίου, οὔ ἡ Ἀκροστιχίς·

" Χριστοφόρον ὑμῶ, ὁμολογητὴν κήρυκα. Χ. "

Ῥδὴ α'. Ἦχος δ'. Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.

Χριστοῦ τὴν ἀλήθειαν
τοῖς Χριστωνύμοις ἐκήρυξας,
δεινῶς τοῖς καθεύδουσιν
ἐν ἀγνοσίᾳ σκιᾷ
ἄρτι, Ὅσιε
στερρόφρον, Χριστοφόρε,
Ἑλλάδος διδάσκαλε
πανιερώτατε.

Ῥεόντων ὑπέρτερε
καὶ Ἀποστόλων ὁμόζηλε,
διώξεις ὑπέμεινας
καὶ ἐξορίαν πικρὰν
διὰ ζῆλόν σου,
θεόφρον Χριστοφόρε,

καὶ διδασκαλίαν σου
ψυχοσωτήριον.

Ἰθύνας σὰ βήματα
πρὸς μονοτρόπων τὸν σύλλογον
Μεγάλου κατέλαβες
Μονὴν Σπηλαίου, σεπτέ,
καὶ ἀλλοίωσιν
ἀρίστην, Χριστοφόρε,
ὑπέστης τῇ χάριτι,
πάτερ, τοῦ Πνεύματος.

Θεοτοκίον.

Σεμνότητος σκῆνωμα,
εὐλογημένη Παντάνασσα,
σοὺς δούλους ἀξίωσον
σωφρόνως καὶ εὐσεβῶν
βίον πρόσκαιρον
διάγειν καὶ δικαίως
τοὺς σὲ μακαρίζοντας,
Θεογεννήτρια.

Ῥδὴ γ´. Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους.

Τὸν θεῖον βλαστὸν τῶν Καλαβρύτων,
Ἀρμπούνων τὸ ἄνθος τὸ ἠδὺ
καὶ χώρας κρίνον Πέλοπος
νεόφυτον καὶ εὖοσμον
νῦν, Χριστοφόρον, μέλψωμεν
ὡς χριστοκήρυκα ἔνθεον.

Ὀδοῖς εὐθαρσῶς ἀκολουθήσας
σεπτῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ
τὸ κράτος ἐμεγάλυνας
καὶ ἅπαντας ἐδίδαξας
ἐπίγνωσιν τὴν σώζουσαν,
ὦ Χριστοφόρε ἀοίδιμε.

Φωτὶ ηὔγασμένος Παρακλήτου
σκοτίαν ἐσκέδασας λαοῦ
τῆς ἀγνωσίας, Ὅσιε,
καὶ ἡμᾶρ ἐξανέτειλας
αὐτοῖς Θεοῦ τῆς γνώσεως,

ὦ Χριστοφόρε, φωτόλαμπρον.

Θεοτοκίον.

Οὐράνωσον φρόνημα σῶν δούλων
τῶν σοὶ προστρεχόντων, ἀγαθή,
ἐν κατωδύνοις πτώσεσι
καὶ σῶσον τοὺς τιμῶντάς σε
ἐξ ἐπηρείας δαίμονος,
τοῦ παμβεβήλου ἀλάστορος.

Κάθισμα. Ἦχος δ΄. Ἐπεφάνης σήμερον.

Ὡς ἀστήρ κατηύγασας,
ὦ Χριστοφόρε,
σοῦ παμφώτοις φθέγμασι
καὶ διδαχῶν μαρμαρυγαῖς
τοὺς ἐν Ἑλλάδι καθεύδοντας
εἰς ἀγνωσίας
ζοφώδη σκοτόμαιναν.

Δόξα. Τὸ αὐτό. Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Ἦ Χριστὸν κυήσασα
ἀνερμηνεύτως,
καὶ βροτοὺς λυτρώσασα
φθορᾶς θανάτου, τὰς ψυχὰς
τῶν οἰκετῶν σου ἐξάρπασον
πυρὸς γεέννης,
ἀγνή Μητροπάρθενε.

Ὡδὴ δ΄. Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ.

Ῥαντισμῶ τῶν πρεσβειῶν σου
καθαγίασον ἅπαντας
σὲ ὑμνολογοῦντας,
πάτερ Χριστοφόρε, ὡς χεῖμαρρόν
ἀγιασμοῦ τοῦ λαοῦ διὰ τῶν λόγων σου,
ὀσιώτατε,
καὶ σοῦ λαμπροῦ παραδείγματος.

Οἱ Μεσσήνιοι τιμῶσι,
Τρικολῶνες, Ἀρκάδιοι,
Λάκωνες, Ἀργεῖται,
Ναυπλιεῖς καὶ Μάνης Χριστώνυμοι

σὺν Ἀχαιοῖς, Χριστοφόρε, θεῖαν μνήμην σου,
οὕς ἐδίδαξας
καλὰ ψυχῶν καὶ συμφέροντα.

Νεαυγὲς Ἑλλάδος ἄστρον
Βαυαρῶν ἐν τοῖς ἔτεσι
τὴν Ὁρθοδοξίαν
καὶ ὀρθοπραξίαν ἐδίδαξας
χειμαζομένοις πιστοῖς, ὧνπερ θεόσδοτος,
πάτερ, πέφηνας
κατευθυντὴρ πρὸς εὐσέβειαν.

Θεοτοκίον.

Υπερεύχου οἰκετῶν σου
σὲ ὑμνούντων ἀείποτε,
Κεχαριτωμένη,
Μήτηρ τοῦ Ὑψίστου καὶ Τόκον σου
δοξολογούντων, ἀφράστως ὄν ἐκύησας
πρὸς κατάργησιν
τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ῥδὴ ε΄. Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

Μακάρων τοῖς ἵχνεσιν
ἀκολουθήσας, Ὅσιε,
διδασκάλων πλήθη Ἀνδριτσαίνης,
τῆς Τριφυλίας
καὶ Ἀρκαδίας σοφῶς
κατηύθυνας πρὸς τὴν ἀρετήν,
Χριστοφόρε, σέμνωμα
Ἀποστόλων θεϊότατον.

Νεόφωτον πύρσευμα
Ὁρθοδοξίας, ἅπαντας
τοὺς πιστοὺς ἐφώτισας σοῖς λόγοις
Πελοποννήσου
ἀκοῦσαι σὰς διδαχὰς
συρρέοντας, πάτερ, τὰς σεπτὰς
ἐξ ἀπλῶν χειλέων σου,
Χριστοφόρε θεόφιλε.

Ῥς θεῖος διδάσκαλος
σφοδρῶς κατεστιγμάτισας

τῆς ζωοκλοπῆς τὴν ἁμαρτίαν
καὶ τοῦ σαρκίου
καλλωπισμόν, ἀπαρχὴν
αὐτὸν λογιζόμενος δεινῆς,
Χριστοφόρε, πτώσεως
θανασίμου νεότητος.

Θεοτοκίον.

Οὶ δῆμοι ἐκάστοτε
πιστῶν σε μακαρίζομεν,
Κεχαριτωμένη Θεοτόκε,
ὥσπερ αἰτίαν
τῆς σωτηρίας ἡμῶν
καὶ πάντων πιστῶν καταφυγὴν
βίου ἐν στενώσεσι
καὶ δειναῖς περιστάσεσι.

Ῥδὴ στ´. Τὴν Θείαν ταύτην.

Ματαίων πάντων ὑπέρτερος
ἐπώφθης, Χριστοφόρε, ἀκάματε
κῆρυξ τῆς χάριτος,
ὄν εὐλαβῶς ὑπεδέχοντο
ὡς Ἡλιοῦ προφήτην
Ἀβίας σύλλογοι.

Οὶ εὐσεβεῖς ἠκολούθουν σοι
πανδήμως, Χριστοφόρε θεόσοφε,
εἰς Πελοπόννησον
καὶ ἠκροῶντο τῶν λόγων σου,
ἐνθέων διδαχῶν σου
καὶ κατηχήσεων.

Λαμπὰς ἐλέγχου νεόφωτε
ἀνόμων, Χριστοφόρε, ἐφώτισας
δῆμον Ὀρθόδοξον
καὶ διεσκέδασας ζόφωσιν
λαῶν δοκούντων ἄρχειν
διδασκαλίαις σου.

Θεοτοκίον.

Οὶ τῶν πιστῶν μακαρίζομεν

χοροί σε εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα,
 Θεογεννήτρια,
 τὴν διὰ Τόκου πανσέπτου σου
 θεώσασαν τὸ γένος
 ἡμῶν τὸ βρότειον.

Κοντάκιον. Ἦχος πλ. δ΄. Τῇ Ὑπερμάχῳ.

Τὸν ἀγαθόν, ἀπλοῦν, ἀκτήμονα, ἀνάργυρον
 καὶ ἀμαθῆ ἱεροκήρυκα τιμήσωμεν,
 Χριστοφόρον, Παπουλάκον τὸν κεκλημένον,
 ὡς ἠθῶν τῶν Ὁρθοδόξων ὑψηγῆτορα
 ἐξορίαν καὶ εἰρκτὴν καθυπομείναντα
 πόθῳ κράζοντες· Χαίροις, πάτερ θεόληπτε.

Ὁ Οἶκος.

Ἄγγελοι διδαχάς σου
 ἀπεθαύμασαν ἄρτι,
 θεόφρον μοναχέ, Χριστοφόρε,
 ὁ θεόπνους καὶ λαοφιλῆς,
 εὐσεβῶν καρδίας ὁ δονῶν λόγοις σου
 καὶ βίου παραδείγματι
 ἀμέμπτου σου· διὸ βοῶμεν·

Χαῖρε, ὁ γόνος τῶν Καλαβρύτων·
 χαῖρε, τὸ κλέος χριστοκηρύκων.

Χαῖρε, Ὁρθοδόξων ἠθῶν ὁ διδάσκαλος·
 χαῖρε, κακοφρόνων καὶ πλάνων ὁ ἔλεγχος.

Χαῖρε, στῦλος καὶ ἐδραῖωμα Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ·
 χαῖρε, εὐχος καὶ κραταίωμα εὐσεβόφρονος λαοῦ.

Χαῖρε, ὁ διαπνέων Θείου Πνεύματος αὔραν·
 χαῖρε, ὁ διαχέων χάριν τὴν οὐρανίαν.

Χαῖρε, Θεῷ ὁ ἄγαν εὐάρεστος·
 χαῖρε, λαῷ πιστῷ ὁ παμφίλιτος.

Χαῖρε, πιστῶν διεγείρων καρδίας·
 χαῖρε, εἰκὼν καθαρὰ εὐσεβείας·

Χαίροις, πάτερ θεόληπτε.

**Καὶ ἀναγιγνώσκεται τὸ Μηνολόγιον τῆς ἡμέρας, ἧτοι
 τῆς ΙΗ΄ Ἰανουαρίου. Εἶτα λέγομεν·**

Τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ Ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν, Χριστοφόρου, τούπικλην Παπουλάκου, τοῦ πλάνητος κήρυκος τῆς εὐσεβείας καὶ ὁμολογητοῦ τῆς πίστεως.

Στίχοι.

**Χριστοῦ Χριστοφόρος ὀρθὰς δοξασίας
Χριστωνύμοις ἐδίδαξεν ἀπλοῖς λόγοις.**

Συναξάριον.

Ο Ὁσιος καὶ θεοφόρος πατὴρ ἡμῶν Χριστοφόρος, τούπικλην Παπουλάκος, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1770 ἐν τῇ κώμῃ τῶν Ἀρμπούνων παρὰ τοὺς δρυμοὺς τῆς τῶν Καλαβρύτων ἐπαρχίας. Φιλήσυχος, δίκαιος ἀνιδιοτελής, ἀκτῆμων καὶ ἀπλοῦς ἤσκει τὸ ἔργον τοῦ κρεοπώλου ἄχρι τῆς ἡλικίας ἐτῶν ἑβδομήκοντα. Ὑπεῖκων θεῖῳ κελεύσματι τότε ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν ὀλοσχερῶς τῷ Κυρίῳ καὶ ἰδίαις χερσὶ ἐδόμησε τὴν ὑπερθεν τῆς πατρῶας αὐτοῦ κώμης Σκήτην τῆ Κοιμήσει τῆς Θεοτόκου. Διαπνεόμενος ὑπὸ γνησίου Ὁρθοδόξου φρονήματος καὶ μένων ἐδραῖος τῆ ἀκαινοτομήτῳ ἡμῶν πίστει ἤρχισε κηρύττων τὴν εὐσέβειαν καὶ περιοδεύων ἀνὰ τὰς κώμας καὶ τὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου διδάσκων καὶ νουθετῶν τοὺς ἐν ἀγνωσίας σκιᾷ κειμένους Ὁρθοδόξους. Οὐκ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ ἐδίδασκε καὶ ἐνέπνεε τὰ πλήθη τοῖς ἀπλοῖς αὐτοῦ λόγοις δεικνῦσι τὸ βάθος τοῦ αὐτοῦ πνευματικοῦ φρέατος. Φιλανθρώπως καὶ ὁσίως πολιτευσάμενος μόνην ράβδον φέρων ἐν χερσὶ καὶ τρίβωνα εὐτελέστατον ἀμφιασάμενος βήμασιν ἠκολούθησεν Ἀποστόλων ἀγάπην ὑψηλούμενος καὶ ἀπάτην στηλιτεύων τῆς καινοτόμου Βαυαροκρατίας. Κατηγορηθεὶς ὡς ἀγύρτης καὶ πλάνος ἀγογγύστως εἰρκτὴν ἐν Ῥίῳ καὶ ὑπερορίας ὑπέμεινεν ἐν Θήρᾳ καὶ Ἄνδρῳ, ἐνθα καὶ ἐν τῇ Μονῇ τῆς Παναχράντου ἐκοιμήθη τὸν ὕπνον τῶν δικαίων τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 1861 λαβῶν ὁμολογητοῦ τῆς πίστεως στέφος ἀμαράντινον ἐκ χειρῶν Κυρίου.

Ταῖς αὐτοῦ ἀγίαις πρεσβείαις, Χριστέ, ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

ᾠδὴ ζ´. Οὐκ ἐλάτρευσαν.

Γνωσιν εὐληπτον
 μεταδιδούς τοῖς πλήθεσιν
 ἀπλοῖς σου φθέγμασι
 τὴν σωστικὴν ἀληθῶς
 προσείλκυες ἅπαντας
 πρὸς τὴν εὐσέβειαν,
 ἧς διδάσκαλος
 ἐδείχθης θεοδίδακτος,
 Χριστοφόρε Παπουλάκε.

Ηὀμήγυρις
 τῶν ὀρθοδόξων μέλπει σε
 ὡς χριστοκῆρυκα
 ὀρθοφρονοῦντα, σεπτὲ
 τῆς πίστεως πρόμαχε,
 διδασκαλίᾳ σου
 ὁ τοὺς ἄρχοντας
 τοὺς καινοτόμους, Ὅσιε
 Χριστοφόρε, στηλιτεύσας.

Τὸν δυνάμενον
 ἐγειραὶ πρὸς εὐσέβειαν
 λαὸν καθεύδοντα
 ἀπλῶν αὐτοῦ διδαχῶν
 τῇ ῥάβδῳ τιμήσωμεν,
 Πελοποννήσιον
 ἄνδρα ἔνθεον
 ὡς νέον ἰσαπόστολον,
 Χριστοφόρον Παπουλάκον.

Θεοτοκίον.

Ηδυφθόγγοις σε
 τιμῶμεν μελωδήμασι,
 Θεογεννήτρια,
 τὴν συμπαθῆ ἀρωγὸν
 ἡμῶν καὶ κραταίωμα
 ἐν βίου κλύδωσι
 καὶ ἀστείρευτον
 χειμάρρουν θείας χάριτος,
 ὑπερῦμνητε Παρθένε.

ᾠδὴ η΄. Παῖδας εὐαγεῖς.

Νέον, Χριστοφόρε, ἀληθείας
 θησαύρισμα καὶ πολῦτιμον ὠράϊσμα
 εὐσεβείας πέφηνας,
 Καλαβρύτων βλάστημα,
 κηρύκων θείων σέμνωμα
 καὶ ἰσοστάσιε
 πανσόφων τοῦ Χριστοῦ Ἀποστόλων,
 λόγοις ὁ φαιδρύννας
 Αὐτοῦ τὴν Ἐκκλησίαν.

Κῆρυξ, Χριστοφόρε, τῆς ἀγάπης,
 Κοσμάς ὡσπερ ἄλλος πόθῳ περιώδευσας
 πᾶσαν Πελοπόννησον,
 Παπουλάκε ἔνθεε,
 διδάσκων τὴν ἀλήθειαν,
 διώκων ζόφωσιν,
 ἐγείρων συνειδήσεις καὶ δρόμον
 σωτηρίας πᾶσι
 δεικνύων διδαχαῖς σου.

Ἡσχυνας ἐν Βαυαροκρατίᾳ
 τοὺς προύχοντας καινοτόμους πολιτεία σου
 ἀκραιφνεῖ καὶ λόγοις σου
 Ὁρθοδόξοις, Ὅσιε,
 καὶ Ὁρθοδόξου πίστεως
 ἠγειρας τρόπαιον,
 θεόφρον Χριστοφόρε, ὁ χάριν
 πάσης προφητείας
 εἰδὼς Θεοῦ δυνάμει.

Θεοτοκίον.

Ῥεῖθρον συμπαιδείας Χριστωνύμων
 ἀκένωτον, Θεοτόκε Μητροπάρθενε,
 σοῦ Υἱοῦ κατάπεμψον
 οἰκτιρμοὺς καὶ ἔλεος
 τὸ ἄμετρον τοῖς μέλπουσι
 τὰ μεγαλεῖά σου
 καὶ σπεύδουσι τῇ σῇ προστασίᾳ
 καὶ φρουρᾷ καὶ σκέπῃ
 ἐν ζάλαις ταῖς τοῦ βίου.

Ῥδὴ θ´ . Ἄπας γηγενής .

Ἵμνοις σε λαμπροῖς
 ἀεὶ μεγαλύνομεν
 τὸν ἰσαπόστολον,
 πλήθη νουθετήσαντα
 Πελοποννήσου
 καὶ κατευθύναντα
 αὐτὰ πρὸς γνῶσιν ἔνθεον
 ἐκθύμως κράζοντες·
 Χριστοφόρε,
 δίδαξον ἰκέτας σου
 τὰ σεπτὰ τοῦ Ὑψίστου ἐντάλματα.

Καύχημα φαιδρὸν
 Χριστοῦ θείας πίστεως
 καὶ ἀγαλλίαμα,
 Χριστοφόρε Ὅσιε,
 Ὁρθοδοξίας,
 διαπρυσίῳ σου
 φωνῆ τὰ ὦτα ηὔφρανας
 τῶν προσιόντων σοι
 καὶ καρδίας
 ἡδυνας γλυκύτητι
 διδαχῶν σωστικῶν σου, θεόφθογγε.

Γῆρας παριδῶν
 βαθὺ ἐπωμάδιον
 ζυγὸν ἀνέλαβες
 φωτισμοῦ συστήματος
 σῶν ὁμοδόξων,
 ἱεραπόστολε,
 καὶ πᾶσαν περιώδευσας
 τὴν Πελοπόννησον
 καὶ τὰς νήσους
 τῶν Κυκλάδων, ἔνθεε
 Χριστοφόρε, κηρύττων εὐσέβειαν.

Θεοτοκίον .

Χάριτος Θεοῦ,
 ταμεῖον ἀσύλητον,
 Κυρία Δέσποινα,

ῥεῖθρον ἀγιότητος
 καὶ συμπαθείας
 καμνόντων πέλαγος,
 εὐλόγει καὶ ἀγίαζε
 τοὺς σοὶ προστρέχοντας
 καθ' ἑκάστην
 καὶ λαμπρῶς δοξάζοντας
 σὸν Υἱὸν καὶ Θεοῦ Λόγον πάνσεπτον.

Ἐξαποστειλάριον. Γυναῖκες ἀκουτίσθητε.

Διδάσκαλον ἀπλούστατον
 καὶ κήρυκα θεόσοφον
 τῆς εὐσεβείας ἐν χρόνοις
 ἐσχάτοις μέλψωμεν ὕμνοις
 ἐργάτην ὡς ἀκάματον
 ἀγροῦ Χριστοῦ κραυγάζοντες·
 Χαῖρε, ὀρθοῦ φρονήματος
 λαμπτήρ καὶ φῶς ἀληθείας,
 θεοειδὲς Χριστοφόρε.

Θεοτοκίον.

Θεογεννητορ Δέσποινα,
 χαρᾶς μερόπων πρόξενε,
 ἢ ἀκλινῶς εὐλογοῦσα
 καὶ ἀγιάζουσα δήμους
 τῶν χοϊκῶν, ἐπόπτεισε
 τοὺς ὕμνοις σε γεραίροντας
 καὶ πόθῳ τὸν πανίερον
 δοξολογοῦντας Υἱὸν σου
 εἰς τοὺς αἰῶνας αἰώνων.

**Εἰς τοὺς Αἴνους ἱστῶμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν
Στιχηρὰ Προσόμοια.**

Ἦχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος!

Πάτερ Χριστοφόρε, Ὅσιε,
 τῶν Ἀποστόλων Χριστοῦ
 μιμητῆς καὶ ὁμόζηλος
 πεφηνῶς ἐν ἔτεσι
 τοῖς ἐσχάτοις ἐδίδαξας
 τὸν ἐν σκοτίᾳ
 λαὸν καθεύδοντα

τῆς ἀγνωσίας
καὶ καθωδήγησας
πρὸς γνῶσιν ἔνθεον
καὶ ἀγάπης πλήρωμα
ἀκροατὰς
εὐσεβεῖς τῶν λόγων σου,
θεοφορούμενε.

Γόνε Καλαβρύτων πάνσεπτε,
Πελοποννήσου, Χριστοῦ
ἀμπελῶνος ἀκάματος
ὡς ἔργατης ἡδιστον
νέκταρ ἔδωκας ἅπασι
πιεῖν τοῖς δήμοις
τῶν προστρεχόντων σοι
χρηστοθείας,
ὀρθοῦ φρονήματος
καὶ ἀγαπήσεως,
Χριστοφόρε Ὅσιε,
ὁ ἐν τῷ σῶ
γῆρα ἔργασάμενος
καθάπερ ἔφηβος.

Σκεῦος εὐσεβείας πάγχρυσον,
κῆρυξ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ
ἐντολῶν διαπρύσιε,
πᾶσαν Πελοπόννησον
νουθετῶν περιώδευσας
καὶ τὰς Κυκλάδας
νήσους, ἀοίδιμε,
ὁ ὑπομείνας
εἰρκτὴν κατώδυνον
διὰ τῆς πίστεως
τὰς ἀρχάς σου, ἔνθεε,
καὶ ζοφεράν
ἐξορίαν, βίον σου
ἐν ἧ ἔτέλεσας.

Μάνδραν Ἡλιοῦ ἡγίαςσας
Προφήτου, πάτερ σεπτέ,
ἐν τῇ θήρα δακρύων σου
ὡσπερ ὑπερόριος,
Χριστοφόρε, τοῖς χεύμασι

καὶ Παναχράντου
 Μονὴν περίκλυστον
 ἐν νήσῳ Ἄνδρω,
 ἐν ἣ παρέδωκας
 πνεῦμά σου, Ὅσιε,
 τῷ εὐσπλάγχνῳ Κτίσαντι
 εἰρηνικῶς,
 Παπουλάκε, σκήνωμα
 ὀρθοῦ φρονήματος.

Δόξα. Ἦχος πλ. α΄.

Τοῦ θεόθεν σοφισθέντος κήρυκος τῆς εὐσεβείας,
 ὄντως ἀμαθοῦς καὶ ἀμοίρου θύραθεν παιδείας,
 Χριστοφόρου τοῦ ὁμολογητοῦ, τὴν μνήμην
 καταστέψωμεν ᾄσμασι
 καὶ ἐν εὐλαβείᾳ αὐτῷ εἰπώμεν·
 Πελοποννήσου διδάσκαλε, ὁ νουθετήσας Ἑλλάδος τὰ
 πλήθη
 λόγοις σου ψυχοτρόφοις
 σόφισον καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀσόφους
 καλῶς καὶ θεαρέστως πολιτεύεσθαι
 καὶ σῶσον ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον. Μακαρίζομέν σε, Θεοτόκε
 Παρθένε,...

Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις.

*****

*****

Ε Ν Τ Η Λ Ε Ι Τ Ο Υ Ρ Γ Ι Α

**Τὰ Τυπικά, οἱ Μακαρισμοὶ καὶ ἐκ τοῦ Κανόνος τοῦ
 Ὁσίου ἡ γ΄ καὶ ἡ στ΄ ᾠδή.**

**Ἀπόστολος· πρὸς Γαλάτας. (Κεφ. ε΄ 22 - στ΄ 2).
 Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστι, χαρά, ...
 Ζῆτει τῷ Σαββάτῳ τῆς ΚΖ΄ Ἑβδομάδος.**

**Εὐαγγέλιον· κατὰ Λουκᾶν. (Κεφ. ιγ΄ 17 - 23).
 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔστη ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τόπου
 πεδινοῦ...
 Ζῆτει τῇ Πέμπτῃ τῆς Δ΄ Ἑβδομάδος.**

Κοινωνικόν. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον.

Μεγαλυνάριον.

Χαίροις, ὁ φωτίσας τοὺς ἐν σκιᾷ
ἀγνωσίας ὄντας,
Χριστοφόρε, πάτερ ἡμῶν,
ἐν Πελοποννήσῳ
καὶ νήσοις τῶν Κυκλάδων
πεπαρόρησιασμένων
λόγων ἀκτιῖσί σου.

Ἔτερον.

Χαίροις, τῶν Ἀρμπούνων νεοθαλῆς
βλάστημα καὶ Μάνης
πάσης λύχνε νεοφεγγῆς,
χαίροις, Χριστοφόρε,
τούπικλην Παπουλάκε,
λαοῦ ἐζοφωμένου
σέλας ἀείφωτον.

Δίστιχον.

**Κήρυκα ἤθους, ἀπλοῦν Χριστοφόρον,
Νεκταρίου χάριν ἦσε Χαραλάμπης.**

Τ Ε Λ Ο Σ

Κ Α Ι Δ Ο Ξ Α

Τ Ω Μ Ο Ν Ω Α Λ Η Θ Ι Ν Ω

Θ Ε Ω Η Μ Ω Ν

Αριθμ. Καταλ. Α 489 / 2-6-09

Π. Νεκτάριος 6970147033

**Ὁ Ὅσιος Χριστοφόρος, ὁ Παπουλάκος,
ὁ πλανώμενος κήρυκας τῆς εὐσεβείας.
Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 18 Ἰανουαρίου.**

Ὁ Ὅσιος Χριστοφόρος ὑπῆρξε ἕνας σύγχρονος
ἱεραπόστολος ἕνας κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου τῆς
ἀγάπης με ἀδούλωτο φρόνημα, ποὺ ἐπανελάμβανε τὰ
λόγια τοῦ σοφοῦ Σειραχίδη: «Ἔως θανάτου ἀγώνισαι
περὶ τῆς ἀληθείας καὶ Κύριος ὁ Θεὸς πολεμήσει

ὕπερ σοῦ» (Σοφ. Σειρ. δ' 28). Ἦταν ἓνας πνευματικὸς ἐπαναστάτης, ποῦ συμμετεῖχε στὴ μεγάλη προετοιμασία τοῦ γένους γιὰ τὴν ἀποτίναξη τῆς μακρόχρονης Ὀθωμανικῆς τυραννίας καὶ στὴ συνέχεια ἀντέδρασε ἔντονα τόσο στὶς ἐπιδράσεις τῆς βαυαροκρατίας στὸ ἑλληνορθόδοξο πνεῦμα καὶ στὸν πατροπαράδοτο τρόπο ζωῆς, ὅσο καὶ ἐνάντια στὸν ἀγνωστικισμὸ καὶ στὴν ἐκκοσμίκευση, μάλιστα οἱ ὁποῖες μέχρι καὶ σήμερα ἀπειλοῦν νὰ ἀλλοιώσουν τὸ πνεῦμα τῆς Ὀρθοδόξου Παραδόσεώς μας.

Ὁ ἐνάρετος, λαοσέβαστος ἱεροκήρυκας, ἀσκητικώτατος, ἀγαθός, προφητόφθεγγτος, θαυματουργὸς ἐρημίτης Χριστοφόρος, ὁ γνωστὸς σὲ ὄλους Παπουλάκος, ὅπως καὶ ἄλλα θεοφώτιστα πνεύματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ὁ Κοσμάς Φλαμιᾶτος, ὁ Μεγαλοσπηλαιώτης Ἰγνάτιος Λαμπρόπουλος, μὲ τοὺς ὁποίους ἱδρυσε τὴν Πάτρα τῆ Φιλορθόδοξη Ἐταιρεία, ἀλλὰ καὶ οἱ στερεοὶ στὴν παράδοση Κολλυβάδες Πατέρες, διέγνωσαν τὸν ἄμεσο κίνδυνο ποῦ διέτρεχε τὸ Ὀρθόδοξο Γένος τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοὺς κρατοῦντες νεωτεριστὲς καὶ τὸν ὕπουλο ἐχθρὸ τῆς ἀγνωσίας τῆς εὐαγγελικῆς ἀλήθειας. Ὁ Παπουλάκος διέγνωσε τὴν καλπάζουσα ἀσθένεια καὶ πρότεινε πνευματικὰ φάρμακα κατάλληλα γιὰ τὴν ἀνάνηψη καὶ θεραπεία τοῦ χειμαζόμενου Ὀρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν νησιῶν, σιὰ ὁποῖα εἶτε δίδαξε τὸ λόγο τῆς σωτηρίας εἶτε παρέμεινε ἐξόριστος, μετὰ τὴ δίωξή του γιὰ τὸ αὐστηρὸ ἐλεγκτικὸ του κήρυγμα ποῦ στιγμάτιζε τοὺς «δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν» (Μαρκ. ι' 42), τοὺς ἐνδόξους τῆς γῆς.

Σήμερα, στὴ σύγχυση ποῦ ἔχει ἐπιφέρει ἡ παγκοσμιοποίηση, τὸ ὑποκατάστατο τῆς τότε Βαυαροκρατίας, ἡ χαλάρωση τῶν ἠθῶν καὶ τὸ κοσμικὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀνάδειξη τῆς προσωπικότητος τοῦ Ὁσίου Χριστοφόρου κρίνεται ἐπιβεβλημένη καὶ πράξη ἀναγκαία, γιὰ τὴ συγκράτηση τοῦ συγχυσμένου Ὀρθοδόξου ποιμνίου. Ἡ προσφορὰ τοῦ Παπουλάκου δὲν πρέπει νὰ μοιάζει πολὺ μακρινὴ καὶ ἀχνή, ἴσως καὶ ἀκατανόητη. Εἶναι διαχρονικὴ καὶ πάντα ἐπίκαιρη· πάντα ἀξιομίμητη. Σήμερα, δυστυχῶς, ἔχουμε καταντήσει μιὰ ἀποικία τῶν μεγάλων δυνάμεων χωρὶς ἱστορικὲς μνημὲς καὶ

χωρίς σωστό προσανατολισμό. Οί νεωτεριστές κατάφεραν να ισοπεδώσουν όσα άφησαν όρθια οί ύπουλοι και βάρβαροι κατακτητές μας.

Ο Όσιος Χριστοφόρος, ό έπονομαζόμενος Παναγιωτόπουλος, ό γνωστός σε όλους μας Παπουλάκος, γεννήθηκε τὸ έτος 1770 στο χωριό τῶν Αρμπούνων, μέσα στους όρεινούς όγκους και τους όλόδροσους δρυμούς τῆς έπαρχίας τῶν Καλαβρύτων. Ήταν άνδρας φιλήσυχος, δίκαιος, ανιδιοτελής, άκτημων, άπλούστατος στους τρόπους και πολύ έλεήμων. Άσκοϋσε τὸ έπάγγελμα τοϋ κρεοπώλου μέχρι τὰ έβδομήντα χρόνια του. Τότε τὸν έπισκίασε όλοκληρωτικά ή χάρη τοϋ Παναγίου Πνεύματος και τοϋ έπέφερε τὴν καλή αλλοίωση. Τότε άξιώθηκε να ζήσει τὴν προσωπική του Πεντηκοστή και από άγράμματος να γίνει «σκεϋος έκλογῆς» (Πράξ. θ' 15), και όμότροπος τῶν Αγίων Αποστόλων. Υπακούοντας σε κάποιο θεϊκό κέλευσμα άφιέρωσε τὸν έαυτό του όλοσχερῶς στὸν Κύριο και, άφοϋ έντάχθηκε στις τάξεις τῶν μοναχῶν τοϋ Μεγάλου Σπηλαίου, με προσωπικό μόχθο και έξοδα έκτισε τὴ Σκήτη τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, λίγο πάνω από τὸ χωριό του, τὰ Αρμπουνα. Διαπνεόμενος από γνήσιο Όρθόδοξο φρόνημα και σταθερότητα στην άκαινοτόμητη πίστη μας άρχισε να κηρύττει τὴν εϋσέβεια και να περιοδεϋει τις πόλεις και τὰ χωριά τῆς Πελοποννήσου διδάσκοντας και νουθετώντας τὸ λαό ποϋ βρισκόταν στη σκιά τοϋ άγνωστικισμοϋ. Ως περιπλανώμενος ιεροκήρυκας ό Παπουλάκος δέν εῖχε «ποϋ τὴν κεφαλήν κλίνῃ» (Ματθ. η' 20), όπως ό Θεάνθρωπος Τησοϋς και δίδασκε και ένέπνεε τὰ πλήθη με άπλά λόγια, ποϋ, όμως, άποδείκνυαν τὸ βάθος τοϋ πνευματικοϋ του φρέατος. Οί διδαχές του έρριχναν βάλαμο στις τραυματισμένες ψυχές τῶν Χριστιανῶν, έγιναν έλπίδα στους άπελπισμένους και ταλαιπωρημένους Έλληνες τῶν νότιων περιοχῶν τῆς πατρίδος μας, έγιναν έπαναστατικό φλάμπουρο κατά τῆς άδικίας, τῆς κλοπῆς, τῆς παραμονῆς στην έφάμαρτη ζωή, στο βοϋρκο τῆς άγνωσίας και τῆς ύπονομεϋσεως τῶν άρχῶν τῆς παραδόσεώς μας. Με τὰ κηρύγματά του μεταμόρφωσε τις άμορφες μάζες σε εικόνες Θεοϋ, με επικράτηση τῆς αγάπης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς συγχωρητικότητας, και τῆς ανιδιοτελοϋς προσφορᾶς

πρὸς κάθε χειμαζόμενο καὶ πάσχοντα. Ὑπῆρξε φιλάνθρωπος καὶ γνήσιος τηρητῆς τῶν εὐαγγελικῶν ἐνταλμάτων. ἔχοντας μοναδική του περιουσία τὸ ραβδί του καὶ τὸ εὐτελέστατο ράσο του περιόδευε τὴν ὑπαιθρο χώρα, αὐτὴ ποῦ στὸ ἄκουσμα τῆς ἐλεύσεώς του ξεσηκωνόταν ἀπὸ ἐνθουσιασμό καὶ τοῦ ἐτοίμαζε πρωτοφανῆ ὑποδοχὴ. Τὸ πλῆθος τὸν ἀποθέωνε ψάλλοντας τὸ «Τῆ ὑπερμάχῳ» καὶ ἀγγόγυστα παρέμενε κοντὰ του ὧρες πολλές ἀκούγοντας τὰ λόγια του, ποῦ σὰν λόγια Σειρήνων τὸν μαγνήτιζαν στὶς εὐαγγελικὲς ἀλήθειες. Ἡ Καλαμάτα δονήθηκε ἀπὸ ἐνθουσιασμό. Ἡ Μάνη τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν προστάτευσε ἀπὸ τὶς διώξεις τῶν ἰσχυρῶν καὶ τὴν προδοσίαν τῶν νέων Ἰσκαριωτῶν. Τὸ κίνημα τοῦ Παπουλάκου ἔμεινε στὴν ἱστορία σὰν κίνημα καρδιᾶς, σὰν κίνημα λαϊκὸ γιὰ πνευματικὴ ἀνακαίνιση, γιὰ προσδοκία ὄχι γηίνων ἀπολαύσεων, ἀλλὰ αἰώνιων. Καὶ ὅπως ὁ Χριστὸς μας δὲν μπορούσε καὶ αὐτὸς παρὰ νὰ φυλακισθεῖ καὶ νὰ ὑποφέρει βαδίζοντας τὰ βήματά του. Οἱ ὑγρὲς καὶ ἀνήλιες φυλακὲς τοῦ Ρίου κράτησαν ἐνοικὸ τους γιὰ ἄρκετοὺς μῆνες τὸν Ὅσιο Χριστοφόρο μὲ τὴν κατηγορία τοῦ ἀγύρτη καὶ λαοπλάνου. Ἡ μεταφορὰ του ὕστερα στὴν Ἀθήνα γιὰ δίκη ἔγινε προσκύνημα. Κληρὸς καὶ λαὸς ὑποκλίνονταν στὸν νέο ἰσαπόστολο καὶ ἀπ' ὅπου περνοῦσε τὸν ὑποδέχονταν μὲ κλάμματα καὶ δεήσεις. Ἡ λαϊκὴ αὐτὴ ὑποστήριξη τοῦ Παπουλάκου ἐξανάγκασε τὸ κράτος νὰ ἀποφύγει τὴ δίκη. Τὸν ἐξόρισαν στὸ Μοναστήρι τοῦ Προφήτη Ἡλία στὴ Σαντορίνη, ὅπου συνδέθηκε μὲ τὸν ἐπίσης ἐξόριστο Κολλυβᾶ Σκιαθίτη Ἅγιο, Διονύσιο τὸν Ἐπιφανιάδη. Καὶ ἐδῶ ὅμως δὲν ἔπαυσε τὴν κηρυκτικὴ του δράση μὲ ἀποτέλεσμα νὰ τὸν στείλουν ἄλλοῦ ἐξορία καὶ μάλιστα τὸ Μοναστήρι τῆς Παναχράντου, στὴν Ἄνδρο. Ὁ λαὸς τὸ ἔμαθε καὶ ἡ Ἄνδρος ἔγινε προσκύνημα πανορθόδοξο. Τὸ σιδερόφρακτο κελλί του ἀναδείχθηκε τόπος ἐνισχύσεως καὶ ἀγιασμοῦ τῶν ἀγωνιστῶν προσκυνητῶν, ποῦ ζητοῦσαν γιὰ εὐλογία ἀποιμήματα ἀπὸ τὸ ράσο του. Στὸ κελλί αὐτὸ κοιμήθηκε στὶς 18 Ἰανουαρίου τοῦ 1861, γιὰ νὰ μεταδημοτεύσει στὴν ἄνω πόλη, στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Λίγο πρὶν κοιμηθεῖ ὁ φρουρὸς του ἔσπευσε νὰ τοῦ ζητήσῃ συγγνώμη ἀπὸ τὸν Ὅσιο καὶ τὴν εὐλογία του γιὰ νὰ ντυθεῖ τὸ μοναχικὸ σχῆμα, ἀφοῦ

πίστευε ὅτι κάτω ἀπὸ τὴν κατάλευκη γενειάδα του ξεπηδοῦσε τὸ φῶς τῆς πραγματικῆς πίστεως, τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, ποὺ φώτιζε κάθε ἄνθρωπο τῆς δυσχείμερης γιὰ τὸ ἔθνος μας ἐποχῆς του. Τὸν συνόδευε τὸ στεφάνι τοῦ ὁμολογητοῦ, ποὺ ἐπάξια τοῦ δόθηκε ἀπὸ τὸν ἀγνοοθέτη καὶ στεφοδότη Ἰησοῦ μας, Αὐτὸν ποὺ τὸν ἀξίωσε νὰ θαυματουργεῖ τόσο ὅσο ζοῦσε, ὅσο καὶ μετὰ τὴν ὀσιακὴ του κοίμησι.

**Δρ Χαραλάμπης Μ. Μπούσιος,
Μέγας Ὑμνογράφος τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας**

Ἀρίθμ. Καταλ. Σ 152 /26-6-09

Ὁρθοδοξία ἀγωνιζομένη

Ἡ Ἐκκλησία πολεμουμένη νικᾷ. Ὁ θρίαμβος καὶ ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀνέκαθεν ὑπῆρξαν οἱ διωγμοὶ καὶ τὰ μαρτύρια. Στὶς κατακόμβες ἡ Ἐκκλησία ἔστησε τρόπαιο νίκης, ἔκτισε τοὺς ἱεροὺς βωμοὺς πάνω στοὺς ὁποίους ἀνὰ τοὺς αἰῶνες μελίζεται καὶ δὲν διαιρεῖται, ἐσθίεται καὶ δὲν δαπανᾶται ὁ «Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». Τοὺς πολέμους καὶ τὶς διώξεις ποὺ ὑπέστη ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὶς ἀπαριθμήσει, γιὰ αὐτὴ ὡς θεοῖδρυτος ὄργανισμός ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ της μέχρι τὶς ἡμέρες μας δέχεται τὰ βέλη τῶν ὀρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, ποὺ ζητοῦν τὰ τὴν κατασπαράξουν. Μὲ διαφορετικὲς μορφὲς κάθε φορὰ ὁ μισόκαλος ἐπιτίθεται, «ὡς λέων ὠροῦμενος ζητῶν τίνα καταπίει» ¹, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει ὁ ταλαίπωρος ὅτι πάντοτε ὁ Χριστὸς νικᾷ, ὁ Χριστὸς θριαμβεύει, ἀφοῦ εἶναι ὁ νικητὴς τοῦ θανάτου, «τὸ φῶς τοῦ κόσμου» ², «ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις» ³, «ἡ ὁδός», καὶ ἡ μόνη «ἀλήθεια» ⁴. Σήμερον ὁ μισόκαλος πολεμᾷ

¹ Α' Πέτρ. ε' 8.

² Ματθ. ε' 14.

³ Ἰωάν. ια' 25.

⁴ Ἰωάν. ιδ' 6.

τὴν Ἐκκλησία μὲ τὶς αἱρέσεις, μὲ τὴν ἐκκοσμίκευση, τὴν ἀναζήτηση τοῦ χρήματος, τὴν ἀπόκτηση περιουσιακῶν στοιχείων, τὴν ἀκριβὴ διασκέδαση, τὸν ἀνέμελο τουρισμό, πὸν προβάλλει περισσότερο ἀπὸ τὰ ἀξιοθέατα, τὶς τρυφηλὲς ἀπολαύσεις, τὴν πολυφαγία, τὴν ἄκρατη οἰνοποσία καὶ ποτοποσία, τὶς κάθε εἶδους σωματικὲς ἡδονές, πὸν ἔχουν ἔμβλημά τους τὴν ἀποστροφή τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴ ρήση: «φάγωμεν, πῖωμεν, αὖριον γὰρ ἀποθνήσκομεν»⁵. Πολεμᾶται ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν προβολὴ τῆς χλιδάτης ζωῆς, τοῦ εὐκόλου πλουτισμοῦ, τῶν ἀνέσεων, τοῦ διαφημισμένου ἀνθρωπισμοῦ καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ μακρινούς λαούς, ἐνῶ παραβλέπεται ὁ πλησίον μας, τὸν ὁποῖον ἀφήνουμε νὰ ὑποφέρει καὶ παραμένουμε ἀδρανεῖς στὶς ἐκκλήσεις του, πὸν μᾶς κοιτάζει καὶ μᾶς φωνάζει μαζί μὲ τὸν παράλυτο τῆς Βηθεσδὰ «Ἄνθρωπον οὐκ ἔχω»⁶. Πολεμᾶται ἀπὸ τὸν ξενόφερτο τρόπο ζωῆς μὲ τὰ ἐκκοφαντικὰ ἀκούσματα, μὲ τὰ ναρκωτικά, μὲ τὸ Internet, πὸν ἀποτελεῖ τὴν ἀχίλλειο πτέρνα τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποία εἰσάγεται στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ὁ θάνατος, στὰ μέλη της πὸν λησμόνησαν τὴν ἐντολὴ τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν «Στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις»⁷. Δούρειος ὄμως ἵππος, ἐχθρὸς πὸν ἐλλοχεύει μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἐχθρὸς πὸν ὕπουλα προσπαθεῖ νὰ ἀφανίσει τὴν Ὁρθοδοξία εἶναι καὶ ὁ οἰκουμενισμός, πὸν ἐπινοεῖται διάφορους τρόπους γιὰ νὰ μᾶς ρίξει στὴ δηλητηριώδη ἀγκάλη τῶν ἀζυμιτῶν, πὸν προβάλλοντας τὸ πρωτεῖο καὶ τὸ ἀλάθητο τοῦ Πάπα καὶ μὲ τὴν οὐνία καὶ τὴν οἰκονομικὴ ἰσχὺ πὸν αὐτὸς διαθέτει σὰν ὁδοστρωτήρας ἀφανίζει ὅσους βρίσκονται στὸ δρόμο του. Εὐλογημένη Ὁρθοδοξία στάσου, «Ἔως θανάτου ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας καὶ Κύριος ὁ Θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ Σοῦ»⁸.

Στοὺς τελευταίους αἰῶνες οἱ ἀγῶνες τῶν Ὁρθοδόξων δὲν ὑπῆρξαν οὔτε λιγότεροι οὔτε πιὸ ἐπουσιώδεις ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες

⁵ Α' Κορ. ιε' 32.

⁶ Ἰωάν. ε' 7.

⁷ Β' Θεσ. β' 15.

⁸ Σοφ. Σειρ. δ' 28.

τῶν πρώτων αἰώνων. «Ζῆ Κύριος ὁ Θεός»⁹ καὶ ἀπὸ πέτρες μπορεῖ νὰ ἀναστήσει προφήτες¹⁰, νὰ κατευθύνουν τὸ λαό του πρὸς τὴ σωτηρία. Δύο μεγάλα κινήματα ἀναπτύχθηκαν τὸ δέκατο ὄγδοο καὶ τὸ δέκατο ἕνατο αἰῶνα στὸν Ἑλλαδικὸ Ὀρθόδοξο χῶρο. Δυὸ κινήματα ποὺ ξεσήκωσαν τὸ λαό, τὸν δίδαξαν, τὸ νουθέτησαν, τοῦ ἔδειξαν τὸν δρόμο τῆς παραδόσεως, τῆς εὐσεβείας, τῆς σωτηρίας. Τὸ ἕνα ἦταν τὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων ποὺ ξέσπασε στὰ μισὰ τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος καὶ τὸ δεύτερο τὸ κίνημα τοῦ Παπουλάκου, ποὺ γεννήθηκε μὲν λίγο μετὰ τὸ ξεκίνημα τοῦ κινήματος τῶν Κολλυβάδων, ἡ δράση του, ὅμως, στὰ δυσμὰ τοῦ βίου του, ξεκίνησε περίπου ἕνα αἰῶνα μετὰ. Τὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων ξεκίνησε στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ μέσω τῶν Ἑλληνικῶν νησιῶν, Σκιάθου, Χίου Πάτμου, Πάρου, Ἰκαρίας, Ὑδρας, Σάμου καὶ ἄλλων ἐπεκτάθηκε ὄχι μόνο στὸν Ὀρθόδοξο Ἑλλαδικὸ χῶρο, ἀλλὰ καὶ στὶς Ὀρθόδοξες χῶρες τοῦ βορρᾶ μέσω τοῦ Ὁσίου Παῖσιου τοῦ Βελιτσόφσκυ¹¹. Τὸ κίνημα τῶν «Κολλυβάδων» μὲ πρωτεργάτες τούς: Μακάριο, Ἀρχιεπίσκοπο Κορίνθου, Νικόδημο Ἀγιορείτη, Ἀθανάσιο Πάριο, Νικηφόρο καὶ Νήφωνα, τοὺς Χίους, τὸ Σκιαθίτη Διονύσιο Ἐπιφανιάδη, τὸν Κύριλλο τον Παπαδόπουλο, καὶ πλῆθος ἄλλων Ἁγίων καὶ ἀφανῶν ἀγωνιστῶν πατέρων, ἦταν μιὰ ὑγιῆς ἀντίδραση τῶν Ἀγιορειτῶν καὶ ὄχι μόνο Πατέρων ἐναντία στὶς ἐπιδράσεις τῆς φράγκικης θεολογίας στὸν Ὀρθόδοξο τρόπο ζωῆς, καὶ ἐναντία στὴν ἐκκοσμικευση, ἡ ὁποία καὶ σήμερα ἀπειλεῖ νὰ ἀλλοιώσει τὸ πνεῦμα τοῦ Ὀρθόδοξου μοναχισμοῦ καὶ γενικότερα τὴν Ὀρθόδοξη Παράδοση.

Οἱ Κολλυβάδες Πατέρες ἦσαν αὐτοὶ ποὺ διέγνωσαν τὸν ἄμεσο κίνδυνο ποὺ διέτρεχε τὸ Ὀρθόδοξο Γένος τῶν Ἑλλήνων, ὄχι μόνο ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς κατακτητῆς-τυράννους, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τοὺς ψυχοκτόνους αἰρετικούς καὶ τοὺς διαφωτιστές-νεωτεριστῆς τῆς Ἑσπερίας. Διέγνωσαν τὴν καλπάζουσα ἀσθένεια καὶ πρότειναν φάρμακα κατάλληλα, ὅπως τὴν

⁹ Βασ. Γ' ιζ' 2.

¹⁰ Μακκαβ. δ' 46.

¹¹ Χαραλάμπους Μ. Μπούσια, ὁ φιλόκαλος διδάσκαλος, Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, σελίδα 30, Ἐκδόσεις Παρρησία, Ἀθήνα 2009.

ἐπιστροφή στήν ἀρχαία ἐκκλησιαστική παράδοση, τή συχνή θεία μετάληψη καί τήν ἐμβριθῆ μελέτη τῶν ἁγιοπατερικῶν κειμένων¹².

Τὸ ἀναμορφωτικὸ κίνημα τοῦ Παπουλάκου, ποῦ συγκλόνησε τήν Πελοπόννησο καί ἀπέδειξε γιά μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸ τί μπορεῖ νὰ κάνει καί ὁ πλέον ἀγράμματος καί ἀπλοϊκὸς ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, ὅταν αὐτὸς ἐμφορεῖται ἀπὸ θερμὸ ζῆλο καί φλογερὴ πίστη¹³, ἦταν μιὰ ἀντίδραση στήν ἀποτελεσματικὴ τότε Ἐκκλησία καί στή τότε Βαβαυροκρατία, ποῦ συρρίκνωνε τήν Ὁρθοδοξία καί ἐρήμωνε τὰ Ὁρθόδοξα Μοναστήρια. Εὐαγγελιζόταν τήν εὐσέβεια, τὴ φιλανθρωπία, ζητοῦσε Ἐκκλησία ζῶσα καί ἐνεργὴ στὰ κοινωνικὰ δρώμενα, ξυπνοῦσε συνειδήσεις καί δίδασκε τοὺς νόμους ποῦ πρέπει νὰ διέπουν μιὰ Χριστιανικὴ Ὁρθόδοξη κοινωνία, νόμους τοῦ Εὐαγγελίου, νόμους τῆς ἀγάπης τῆς καταλλαγῆς, τῆς συγχωρητικότητος, τῆς ὑπομονῆς, τῆς τηρήσεως τῶν ἠθῶν καί τῶν ἐθίμων τῆς κλυδωνιζομένης ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως.

Σήμερα στή σύγχυση ποῦ ἔχει ἐπιφέρει ἡ παγκοσμιοποίηση, ἡ χαλάρωση τῶν ἠθῶν καί ἡ ἐκκοσμίκευση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ προσφορά τῶν Κολλυβάδων Πατέρων καί τοῦ Παπουλάκου μοιάζει πολὺ μακρινὴ καί ἀχνή, ἴσως καί ἀκατανόητη. Ἐχουμε, δυστυχῶς, καταστήσει μιὰ ἀποικία τῶν μεγάλων δυνάμεων χωρὶς ἱστορικὲς μνημεις καί χωρὶς σωστὸ προσανατολισμό. Οἱ νεωτεριστὲς κατάφεραν νὰ ἰσοπεδώσουν ὅσα δὲν μπόρεσαν ἐπὶ αἰῶνες νὰ ἰσοπεδώσουν οἱ βάρβαροι κατακτητὲς μας.

Ἐμεῖς ὡς Ὁρθόδοξα ἀδούλωτα πνεύματα παραθεωροῦμε αὐτοὺς ποῦ θανάσιμα μᾶς μισοῦν καί θέλουν νὰ μᾶς ἐξαφανίσουν ἀπὸ τὸ χάρτη. Ἡ μνήμη μας παραμένει ζωντανὴ καί τὸ ἀντιστασιακὸ πνεῦμα τῶν Κολλυβάδων καί τοῦ Παπουλάκου μᾶς ἐνισχύει ὥστε νὰ διδάξουμε τὴ νεότητά μας νὰ μὴ δεχθεῖ τὸν ξενόφερτο εὐνουχισμό, ποῦ τὴν κάνει νὰ τρέχει πίσω ἀπὸ τοὺς ψυχοπαθεῖς θεοὺς τῆς χωρὶς ἀρμονία μουσικῆς, τοῦ χωρὶς ὀρθότητα λόγου, τὴν ἄτεχνη τέχνη κι ἕνα

¹² Χαραλάμπους Μ. μπούσια, Ἐκλόπιον Ἡμερολόγιον 2009 Ἱεραῶς Μητροπόλεως Κύκκου καί Τηλλυρίας, σελίδα 8.

¹³ Παναγιώτη Ἐιφανιάδη, ὁ γέροντας διονύσιος, σελίδα 91, Ἀθήνα 1983.

σωρὸ ἄλλους διάττοντες ἀστέρες τοῦ σκότους, ποῦ τοὺς προβάλλει ὡς πρότυπα. Ἐμεῖς σήμερα παρουσιάζοντας τὸν Παπουλάκο, τὸν Ὅσιο ἐθναπόστολο πατέρα Χριστοφόρο, προβάλλουμε τὴν Ὁρθοδοξία μας, προβάλλουμε τὸ γνήσιο ἀσκητικὸ φρόνημα ποὺ πρέπει νὰ διέπει τὴ ζωὴ μας.

Ὁ Ὅσιος Χριστοφόρος, ὁ Παπουλάκος,

Ὁ Ὅσιος Χριστοφόρος, ὁ πλανώμενος κήρυκας τῆς εὐσεβείας, ὑπῆρξε ἓνας σύγχρονος ἱεραπόστολος ἓνας κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἀγάπης μὲ ἀδούλωτο φρόνημα, ποὺ ἀγωνίσθηκε μέχρι θανάτου ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὑπὲρ τῶν πατρικῶν παραδόσεων. Ἦταν ἓνας πνευματικὸς ἐπαναστάτης, ποὺ συμμετεῖχε στὴ μεγάλη προετοιμασία τοῦ γένους γιὰ τὴν ἀποτίναξη τῆς μακρόχρονης Ὀθωμανικῆς τυραννίας καὶ στὴ συνέχεια ἀντέδρασε ἔντονα τόσο στὶς ἐπιδράσεις τῆς βαυαρικῆς στοὺς Ἕλληνορθόδοξο πνεῦμα καὶ στὸν πατροπαράδοτο τρόπο ζωῆς, ὅσο καὶ ἐναντία στὸν ἀγνωστικισμὸ καὶ στὴν ἐκκοσμίκευση, μάλιστα οἱ ὅποιες μέχρι καὶ σήμερα ἀπειλοῦν νὰ ἀλλοιώσουν τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεώς μας.

Ὁ ἐνάρετος, λαοσέβαστος ἱεροκήρυκας, ἀσκητικώτατος, ἀγαθός, προφητόφθεγγτος, θαυματουργὸς ἐρημίτης Χριστοφόρος, ὁ γνωστὸς σὲ ὅλους Παπουλάκος, ὅπως καὶ ἄλλα θεοφώτιστα πνεύματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ὁ Κοσμᾶς Φλαμιᾶτος καὶ ὁ Μεγαλοσπηλαιώτης Ἰγνάτιος Λαμπρόπουλος, μὲ τοὺς ὁποίους ἴδρυσε στὴν Πάτρα τὴ Φιλορθόδοξη Ἐταιρεία, ἀλλὰ καὶ οἱ στερεοὶ στὴν παράδοση Κολλυβάδες Πατέρες, διέγνωσαν τὸν ἄμεσο κίνδυνο ποὺ διέτρεχε τὸ Ὁρθόδοξο Γένος τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοὺς κρατοῦντες νεωτεριστὲς καὶ τὸν ὑπουλο ἐχθρὸ τῆς ἀγνωσίας τῆς εὐαγγελικῆς ἀλήθειας. Διέγνωσε τὴν καλπάζουσα ἀσθένεια καὶ πρότεινε πνευματικὰ φάρμακα κατάλληλα γιὰ τὴν ἀνάληψη καὶ θεραπεία τοῦ χειμαζόμενου Ὁρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν νησιῶν στὰ ὁποῖα εἴτε δίδαξε τὸ λόγο τῆς σωτηρίας εἴτε παρέμεινε ἐξόριστος, μετὰ τὴ δίωξή του γιὰ τὸ αὐστηρὸ

ἐλεγκτικό του κήρυγμα πού στιγμάτιζε τούς «δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν» ¹⁴, τούς ἐνδόξους τῆς γῆς.

Σήμερα, στή σύγχυση πού ἔχει ἐπιφέρει ἡ παγκοσμιοποίηση, τὸ ὑποκατάστατο τῆς τότε Βαυαροκρατίας, ἡ χαλάρωση τῶν ἠθῶν καὶ τὸ κοσμικὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀνάδειξη τῆς προσωπικότητος τοῦ Ὁσίου Χριστοφόρου κρίνεται, καθὼς ἤδη ἀναφέραμε, ἐπιβεβλημένη καὶ πράξη ἀναγκαία, γιὰ τὴ συγκράτηση τοῦ συγχυσμένου Ὁρθόδοξου ποιμνίου. Ἡ προσφορὰ τοῦ Παπουλάκου στὴν Ὁρθόδοξη κοινωνία εἶναι διαχρονικὴ καὶ πάντα ἐπίκαιρη· πάντα ἀξιωματικὴ.

Ὁ Ὁσιος Χριστοφόρος, ὁ ἐπονομαζόμενος Παναγιωτόπουλος, ὁ γνωστὸς σὲ ὅλους μας Παπουλάκος, γεννήθηκε τὸ ἔτος 1770 στὸ χωριὸ τῶν Ἀρμπούνων, μέσα στοὺς ὄρεινους ὄγκους καὶ τούς ὀλόδροσους δρυμοὺς τῆς ἐπαρχίας τῶν Καλαβρύτων. Ἦταν ἄνδρας φιλήσυχος, δίκαιος, ἀνιδιοτελής, ἀκτῆμων, ἀπλούστατος στοὺς τρόπους καὶ πολὺ ἐλεήμων. Ἀσκοῦσε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κρεοπώλου μέχρι τὰ ἐβδομήντα χρόνια του. Τότε τὸν ἐπισκίασε ὀλοκληρωτικὰ ἡ χάρη τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ τοῦ ἐπέφερε τὴν καλὴ ἀλλοίωση. Τότε ἀξιώθηκε νὰ ζήσει τὴν προσωπικὴ του Πεντηκοστή καὶ ἀπὸ ἀγράμματος νὰ γίνῃ «σκεῦος ἐκλογῆς» ¹⁵, καὶ ὁμότροπος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ὑπακούοντας σὲ κάποιο θεϊκὸ κέλευσμα ἀφιέρωσε τὸν ἑαυτό του ὀλοσχερῶς στὸν Κύριο καί, ἀφοῦ ἐντάχθηκε στὶς τάξεις τῶν μοναχῶν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, μὲ προσωπικὸ μόχθο καὶ ἔξοδα ἔκτισε τὴ Σκήτη τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, λίγο πάνω ἀπὸ τὸ χωριὸ του, τὰ Ἀρμπουνα. Διαπνεόμενος ἀπὸ γνήσιο Ὁρθόδοξο φρόνημα καὶ σταθερότητα στὴν ἀκαινοτόμητη πίστη μας ἄρχισε νὰ κηρύττει τὴν εὐσέβεια καὶ νὰ περιοδεύει τὶς πόλεις καὶ τὰ χωριὰ τῆς Πελοποννήσου διδάσκοντας καὶ νουθετώντας τὸ λαὸ πού βρισκόταν στὴ σκιά τοῦ ἀγνωστικισμοῦ. Ὡς περιπλανώμενος ἱεροκήρυκας ὁ Παπουλάκος δὲν εἶχε «πού τὴν κεφαλὴν κλίνῃ» ¹⁶, ὅπως ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς καὶ δίδασκε

¹⁴ Μαρκ. ι' 42.

¹⁵ Πράξ. θ' 15.

¹⁶ Ματθ. η' 20.

καὶ ἐνέπνεε τὰ πλήθη μὲ ἀπλὰ λόγια, πού, ὅμως, ἀποδείκνυαν τὸ βάθος τοῦ πνευματικοῦ του φρέατος. Οἱ διδαχές του ἔρριχναν βάλσαμο στὶς τραυματισμένες ψυχές τῶν Χριστιανῶν, ἔγιναν ἐλπίδα στοὺς ἀπελπισμένους καὶ ταλαιπωρημένους Ἕλληνες τῶν νότιων περιοχῶν τῆς πατρίδος μας, ἔγιναν ἐπαναστατικὸ φλάμπουρο κατὰ τῆς ἀδικίας, τῆς κλοπῆς, τῆς παραμονῆς στὴν ἐφάμαρτη ζωὴ, στὸ βουρκο τῆς ἀγνωσίας καὶ τῆς ὑπονομεύσεως τῶν ἀρχῶν τῆς παραδόσεώς μας. Μὲ τὰ κηρύγματά του μεταμόρφωσε τὶς ἄμορφες μάζες σὲ εἰκόνες Θεοῦ, μὲ ἐπικράτηση τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς συγχωρητικότητος, καὶ τῆς ἀνιδιοτελοῦς προσφορᾶς πρὸς κάθε χειμαζόμενο καὶ πάσχοντα. Ὑπῆρξε φιλόανθρωπος καὶ γνήσιος τηρητὴς τῶν εὐαγγελικῶν ἐνταλμάτων. Ἐχοντας μοναδική του παρουσία τὸ ραβδί του καὶ τὸ εὐτελέστατο ράσο του περιόδευε τὴν ὑπαιθρο χώρα, αὐτὴ πού στὸ ἄκουσμα τῆς ἐλεύσεώς του ξεσηκωνόταν ἀπὸ ἐνθουσιασμό καὶ τοῦ ἐτοίμαζε πρωτοφανῆ ὑποδοχὴ. Τὸ πλήθος τὸν ἀποθέωνε ψάλλοντας τὸ «Τῆ ὑπερμάχῳ» καὶ ἀγγόγυστα παρέμενε κοντὰ του ὥρες πολλὲς ἀκούγοντας τὰ λόγια του, πού σὰν λόγια Σειρήνων τὸν μαγνήτιζαν στὶς εὐαγγελικὲς ἀλήθειες. Ἡ Καλαμάτα δονήθηκε ἀπὸ ἐνθουσιασμό. Εἴκοσι χιλιάδες πιστῶν βγήκαν στὸ δρόμο νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν καὶ παρέμειναν μαζί του ἀκούγοντας τὶς ἀπλὲς μὲν ἀλλὰ πρακτικὲς διδαχὲς καὶ νουθεσίες του ὅλη τὴν ἡμέρα, μὲ μιὰ μικρὴ διακοπὴ, πού ὁ ἴδιος ἐπέβαλε τὶς μεσημβρινὲς ὥρες, γιὰ κάποιο μικρὸ γεῦμα μὲ τὴν ξηρὰ τροφή πού κάθε ἕνας εἶχε στὸ ντουρβά τους. Ἡ Μάνη τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν προστάτευσε ἀπὸ τὶς διώξεις τῶν ἰσχυρῶν καὶ τὴν προδοσίᾳ τῶν νέων Ἰσκαριωτῶν. Τὸ κίνημα τοῦ Παπουλάκου ἔμεινε στὴν ἱστορία σὰν κίνημα καρδιάς, σὰν κίνημα λαϊκὸ γιὰ πνευματικὴ ἀνακαίνιση, γιὰ προσδοκία ὄχι γῆινων ἀπολαύσεων, ἀλλὰ αἰωνίων. Καὶ ὅπως ὁ Χριστὸς μας δὲν μπορούσε καὶ αὐτὸς παρὰ νὰ φυλακισθεῖ καὶ νὰ ὑποφέρει βαδίζοντας τὰ βήματά του. Οἱ ὑγρὲς καὶ ἀνήλιες φυλακὲς τοῦ Ρίου κράτησαν ἔνοικό τους γιὰ ἀρκετοὺς μῆνες τὸν Ὅσιο Χριστοφόρο μὲ τὴν κατηγορίᾳ τοῦ ἀγύρτη καὶ λαοπλάνου. Ἡ μεταφορὰ του ὕστερα στὴν Ἀθήνα γιὰ δίκη ἔγινε προσκύνημα.

Κληρὸς καὶ λαὸς ὑποκλίνονταν στὸν νέο ἰσαπόστολο καὶ ἀπ' ὅπου περνοῦσε τὸν ὑποδέχονταν μὲ κλάμματα καὶ δεήσεις. Ἡ λαϊκὴ αὐτὴ ὑποστήριξη τοῦ Παπουλάκου ἐξανάγκασε τὸ κράτος νὰ ἀποφύγει τὴ δίκη. Τὸν ἐξορίσαν στὸ Μοναστήρι τοῦ Προφήτη Ἡλία στὴ Σαντορίνη, ὅπου συνδέθηκε μὲ τὸν ἐπίσης ἐξόριστο Κολλυβᾶ Σκιαθίτη Ἅγιο, Διονύσιο τὸν Ἐπιφανιάδη. Καὶ ἐδῶ ὅμως δὲν ἔπαυσε τὴν κηρυκτικὴ του δράση. Συνέχισε νὰ ὁμιλεῖ «περὶ ψυχικῆς ὠφελείας»¹⁷ μὲ ἀποτέλεσμα τὰ μέτρα τοῦ περιορισμοῦ του νὰ γίνουν πιὸ αὐστηρὰ καὶ τέλος νὰ σταλεῖ ἄλλοῦ ἐξορία καὶ μάλιστα στὸ πιο ἀπόμερο Μοναστήρι τῆς Παναχράντου, στὴν Ἄνδρο. Ὁ λαὸς τὸ ἔμαθε καὶ ἡ Ἄνδρος ἔγινε προσκύνημα πανορθόδοξο. Τὸ σιδερόφρακτο κελλί του ἀναδείχθηκε τόπος ἐνισχύσεως καὶ ἀγιασμοῦ τῶν ἀγωνιστῶν προσκυνητῶν, πού ζητοῦσαν γιὰ εὐλογία ἀποτμήματα ἀπὸ τὸ ράσο του. Στὸ κελλί αὐτὸ κοιμήθηκε στὶς 18 Ἰανουαρίου τοῦ 1861, γιὰ νὰ μεταδημοτεύσει στὴν ἄνω πόλη, στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Λίγο πρὶν κοιμηθεῖ ὁ φρουρός του ἔσπευσε νὰ τοῦ ζητήσῃ συγγνώμη ἀπὸ τὸν Ὅσιο καὶ τὴν εὐλογία του γιὰ νὰ ντυθεῖ τὸ μοναχικὸ σχῆμα, ἀφοῦ πίστευε ὅτι κάτω ἀπὸ τὴν κατάλευκη γενειάδα του ξεπηδοῦσε τὸ φῶς τῆς πραγματικῆς πίστεως, τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, πού φώτιζε κάθε ἄνθρωπο τῆς δυσχείμερης γιὰ τὸ ἔθνος μας ἐποχῆς του. Τὸν συνόδευε τὸ στεφάνι τοῦ ὁμολογητοῦ, πού ἐπάξια τοῦ δόθηκε ἀπὸ τὸν ἀγνοθέτη καὶ στεφοδότη Ἰησοῦ μας, Αὐτὸν πού τὸν ἀξίωσε νὰ θαυματοργεῖ τόσο ὅσο ζοῦσε, ὅσο καὶ μετὰ τὴν ὀσιακὴ του κοίμηση.

Ἀδελφοί μου, σήμερα ἡ κοινωνία περνάει μιὰ οικονομικὴ κρίση. Κρίση τὴν ὁποία ἐπιβάλλουν τὰ διεθνῆ κεφάλαια, ἡ παγκοσμιοποίηση, ἡ διεθνῆς ἰσοπέδωση. Ὅλοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κρίση καὶ προτείνουν μέτρα καταστολῆς της, μέτρα ταχείας ἐπουλώσεως τῶν πληγῶν πού ἐπιφέρει στὰ κοινωνικὰ καὶ ἰδίως στὰ κατώτερα στρώματα. Ἡ κρίση τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν κανένα δὲν μᾶς ἀπασχολεῖ, κανένα μας δὲν ἐγγίζει. Μόνο ὅταν τὸ πρόβλημα κτυπήσῃ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μας

¹⁷ Κωνσταντῖνος Γαρίτσας, Μονὴ Προφήτου Ἡλιοῦ, Θήρας, σελίδα 32, Ἐκδόσεις Θεσβίτης.

μὲ ἐξαρτημένα ἄτομα, μὲ ἀσθένειες ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, ἀφοῦ, «τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος»¹⁸, τότε μόνον ξυπνᾶμε καὶ τρέχουμε στὴ μεγάλη μητέρα μας, στὴν Ἐκκλησία, γιὰ νὰ γιαιτρευτοῦμε. Ἄς ἐπαγρυπνοῦμε συνεχῶς, ἄς ἀκοῦμε διαρκῶς τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ μας «γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε»¹⁹, ἄς ξεσηκωθοῦμε ὅπως ὁ Παπουλάκος, ἔστω καὶ θεωρητικὰ μόνοι μας ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους καὶ νὰ εἴμαστε βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ εἴμαστε μόνοι. Ὁ Χριστὸς θὰ πολεμᾷ πλάϊ μας, ὅπως φωνάζει ὁ Δαβίδ: «Ἴσχύς μου ὁ Κύριος»²⁰ καὶ ὅπως λέει κί' ἓνα θρησκευτικὸ ποίημα τῶν κατηχητικῶν μας χρόνων: «Θὰ νικήσουμε ἀσφαλῶς, γιὰτὶ στρατηγὸς εἶν' ὁ Χριστός» .

Παρουσίαση τῆς Ἀκολουθίας

Ἡ ἄσματικὴ Ἀκολουθία ποὺ τὴν πρώτη της ἔκδοση παρουσιάζουμε σήμερα εἶναι ἀκολουθία ποὺ τονώνει τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς διεγείρει γιὰ ἀναζήτηση πνευματικότητας, γιὰ ἐπίδειξη ἐπιεικείας πρὸς ὅλους σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις»²¹, ἀλλὰ καὶ αὐστηρότητος ποὺ ἀπαγορεύει στοὺς προβατόσχημους λύκους νὰ εἰσέρχονται μέσα στὸ μαντρὶ τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἀγέλης. Απομονώνουμε μόνο μερικὰ Τροπάρια καὶ τὰ παρουσιάζουμε στὴν ἀγάπη σας μὲ τὴ σχετικὴ ἐπεξήγηση.

Ὁ Κανόνας τοῦ Ὁρθρου ἔχει συντεθεῖ σὲ ἦχο δ' πρὸς τὸν εἶρμὸ «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου» καὶ φέρει ἀκροστιχίδα «Χριστοφόρον ὑμνῶ, ὁμολογητὴν κήρυκα. Χ.» . Ὁ Στίχος ἔχει ὡς ἐξῆς:

Χριστοῦ Χριστοφόρος ὀρθὰς δοξασίας
Χριστωνύμοις ἐδίδαξεν ἀπλοῖς λόγοις.

¹⁸ Ῥωμ. στ' 23.

¹⁹ Ματθ. κστ' 41.

²⁰ Ψαλμ. 117, 14

²¹ Φιλιπ. δ' 5.

Τὰ Στιχηρὰ τοῦ Μεγάλου Ἐσπερινοῦ ²², δηλαδή τὰ τροπάρια ποῦ προηγοῦνται τῆς εἰσόδου τοῦ Ἐσπερινοῦ, ὅπου ψάλλεται ὁ ἀρχαῖος ὠραῖος ὕμνος «Φῶς ἰλαρὸν ἀγίας δόξης», ἔχουν συντεθεῖ σὲ ἦχο α' πρὸς τὸν εἰρμό: «Τῶν οὐρανίων ταγμάτων». Σ' αὐτὰ ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα τῆς ἀγιότητος καὶ ὁ πνευματικὸς κόσμος ἐρχόμενος σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν ὑλικὸ ἀγνίζει τὴν ἴδια τὴν ποίηση. Παραθέτουμε δύο ἀπὸ αὐτὰ τὰ Στιχηρὰ. Στὸ πρῶτο ἀνυμνεῖται ὁ Ὅσιος Χριστοφόρος ὡς καταστολέας τῶν παθῶν τῶν ληστῶν, τῶν κλεπτῶν, τῶν μοιχῶν καὶ τῶν ψευδομαρτύρων, ποῦ ἀνθοῦσαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ποῦ ἡ Ἐκκλησία ἦταν ἀποῦσα ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ γίνεσθαι καὶ ἡ ἀγνωσία μάλιστα τὰ πλήθη. Ὁ Ὅσιος Χριστοφόρος κατέστειλε τὰ πάθη μὲ ὄπλο μόνο τὴν ἀπλή διδασκαλία του, αὐτὴ ποῦ μιλοῦσε στὶς καρδιές τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων κατὰ μίμηση τῶν ἀγραμμάτων ψαράδων τῆς Τιβεριάδος, ποῦ μὲ τὴν ἔλευση τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος ἔγιναν θεόσοφοι κήρυκες, Ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης.

Τὸν καταστείλαντα πάθη
 ληστῶν ὑμνήσωμεν
 κλεπτῶν, ψευδομαρτύρων
 καὶ μοιχῶν εὐσχημόνως
 ἀπλαῖς διδασκαλίαις νῦν, θεαυγῆ
 Χριστοφόρον, κραυγάζοντες·
 Χαῖρε, ὁ τρίβους ἐσχάτοις ἐν τοῖς καιροῖς
 Ἀποστόλων μιμησάμενος.

Στὸ δεῦτερο Στιχηρὸ ἀνυμνεῖται ὁ Ὅσιος ὡσὰν παύση τῆς μνησικακίας καὶ τῆς ἀντεκδικήσεως καὶ ὡσὰν λήξη τῆς διχονοίας τοῦ λαοῦ. Ταυτόχρονα μεγαλύνεται ὡς διδάσκαλος θεόπνευστος τῆς φιλαδελφίας καὶ τῆς καθαρῆς, ἄδολης καὶ ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης.

Μνησικακίας τὴν παῦσιν,
 ἀντεκδικήσεως
 καὶ διχονοίας λῆξιν,
 ὡσπερ φιλαδελφίας

²² Θεοδώρου Εὐδή, Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία, σελὶς 236, Ἀθῆναι 1978.

διδάσκαλον θεόπνουν καὶ ἀπαρχὴν
 ἀκραιφνοῦς ἀγαπήσεως
 ἐγκωμιάσωμεν πάντες χαρμονικῶς,
 Χριστοφόρον ὀσιώτατον.

Ἡ Λιτὴ περιλαμβάνει τέσσαρα ἰδιόμελα τροπάρια στοὺς ἤχους, πρῶτο, δεύτερο, τρίτο καὶ τέταρτο καὶ Δοξαστικὸ στὸν τέταρτο πάλιν ἤχο. Ἐδῶ παραθέτουμε δύο ἰδιόμελα. Τὸ πρῶτο σὲ δεύτερο ἤχο, ὅπου ἐξυμνεῖται ὁ Ὅσιος Χριστοφόρος σὰν πηγὰδι ἀνεξάντλητο τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ποὺ δρόσισε μὲ τὰ νερὰ τῶν νουθεσιῶν του τοὺς τότε πιστοὺς, ἀφοῦ ὑπῆρξε διαπρῦσιος κήρυκας τῆς εὐσεβείας. Αὐτὸς μὲ τὴν εὐαγγελικὴ δρόσο μαλάκωσε τὶς καρδιές τῶν ἀκροατῶν του καὶ τὶς ἔκανε σὰν τὰ ὀργωμένα χωράφια ποὺ ἀποδίδουν πολὺ καρπὸ στοὺς γεωργοὺς. Ἐπίσης μὲ τὸν ἱεραποστολικὸ του ζῆλο συγκίνησε τὰ πλήθη καὶ τὰ ὀδήγησε ἀπὸ τὴν ἀγνωσία στὴν ἐπίγνωση καὶ ἀπὸ τὴν αὐτοκαταστροφή στὴ σωτηρία, γιὰ νὰ ἀξιοθεῖ στὸ τέλος τῆς ζωῆς του νὰ λάβει καὶ τὸ στεφάνι τοῦ ὁμολογητοῦ τῆς πίστεως μέσα ἀπὸ τὶς κακουχίες καὶ τὶς ἐξορίες, τὶς ὁποῖες ἀγόγγυστα ὑπέμεινε καὶ νὰ πάρει θέση κόντα στὸ Χριστό μας, Αὐτὸν ποὺ πάντοτε τὸ ἔλεος Του μᾶς καταδιώκει σύμφωνα μὲ τὸν Ψαλμωδὸ: «Τὸ ἔλεός Σου, Κύριε, καταδιώξει με πάσας τὰς ἡμέρας τῆ ζωῆς μου»²³.

Ως φρέαρ ἀκένωτον τῶν δωρεῶν τοῦ Παναγίου Πνεύματος
 πιστοὺς ἐδρόσισας τοῖς νάμασι νουθεσιῶν σου,
 Χριστοφόρε, κῆρυξ τῆς εὐσεβείας διαπρῦσιε·
 σὺ γὰρ Εὐαγγελίου τῆ δρόσω τὴν σὴν ψυχὴν πιάνας
 καὶ γεώργιον Χριστοῦ αὐτὴν ποιήσας
 καρπὸν πολύφορον ἤνεγκας τῇ Ἐκκλησίᾳ
 τὸν ἀποστολικὸν σου ζῆλον, πανεύφημε·
 ὅθεν καὶ πλήθη λαοῦ ὀδηγήσας
 πρὸς τὴν ἐπίγνωσιν καὶ τὴν σωτηρίαν
 καὶ ὁμολογητοῦ στέφος λαβὼν ἀξίως
 Χριστῷ ἀπῆλθες συνεῖναι
 τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

²³ Ψαλμ. κβ' 6.

Στὸ δεύτερο ἰδιόμελο τῆς Λιτῆς σὲ τρίτο ἦχο ἀπευθυνόμεσθε στὸν Ὅσιο Χριστοφόρο, πὺ τὴν παρρησία τῶν λόγων του τὴ βράβευσε ὁ Κύριός μας καὶ τοῦ ἔδωσε προφητικὸ χάρισμα, ὥστε νὰ προβλέπει τὰ μέλλοντα, ὅπως προέβλεψε τὴ βίαη ἄλωση τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀπὸ τοὺς Τούρκους, τὸ 1922, καὶ τὴν καταστροφικὴ ἐπίδραση τῶν ἀθέων γραμμάτων στὴ μόρφωση τοῦ ἔθνους, ἐπίδραση τὴν ὁποία καθημερινὰ βιώνουμε ὅλοι μας. Ἀπευθυνόμενοι σ' αὐτὸν τὸ νέο προφήτη τὸν παρακαλοῦμε νὰ μᾶς βοηθήσει ὥστε μὲ βακτηρία τὴν ἐπίγνωση καὶ τὴν ἀλήθεια νὰ βαδίσουμε τὸ δύσκολο δρόμο τοῦ παρόντος βίου μας καὶ νὰ καταστήσουμε στὴν οὐράνια Βασιλεία.

Βραβεύων Κύριος τὴν σὴν παρρησίαν
 ἠξίωσε σε προφητικὸ χάρισμα,
 θεοκῆρυξ γλυκύτατε, Χριστοφόρε Ὅσιε·
 σὺ γὰρ προεῖπας τὴν βίαη ἄλωση τῆς Μικρᾶς Ἀσίας
 ὑπὸ τῶν ἐκγόνων τῆς Ἄγαρ
 καὶ τὴν καταστροφικὴν ἐπίδρασιν
 ἐπὶ τοῦ ἔθνους τῶν ἀθέων γραμμάτων·
 ὅθεν πάντες ὡς στόμα πνευματοκίνητον εὐφημοῦντές σε
 τὰς ἀδιαλείπτους εὐχὰς σου αἰτούμεθα,
 ἵνα ἐν ἐπιγνώσει καὶ ἀληθείᾳ βαδίσωμεν
 τοῦ παρόντος βίου τὸ στάδιον.

Σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ τροπάρια τῆς πέμπτης ὠδῆς τοῦ Κανόνος τοῦ Ὁρθρου πρὸς τὸν εἰρμὸ «Ἐξέστη τὰ σύμπαντα» ὁ Ὅσιος Χριστοφόρος ἐγκωμιάζεται ὡς θεῖος διδάσκαλος πὺ καταστιγμάτισε τὴν ἁμαρτία τῆς ζωοκλοπῆς, αὐτῆς πὺ ἀγρίευε τὶς τοπικὲς κοινωνίες καὶ τὶς μετέβαλε σὲ ζοῦγκλες καθὼς καὶ τὸν καλλωπισμὸ τῆς σάρκας, πὺ ὀδηγεῖ, ὅπως ἔλεγε, σὲ θανάσιμη πτώση τοὺς ἀνθρώπους, ἰδιαίτερος τὴ νεότητα.

Ὡς θεῖος διδάσκαλος
 σφοδρῶς κατεστιγμάτισας
 τῆς ζωοκλοπῆς τὴν ἁμαρτίαν
 καὶ τοῦ σαρκίου

καλλωπισμόν, ἀπαρχὴν
αὐτὸν λογιζόμενος δεινῆς,
Χριστοφόρε, πτώσεως
θανασίμου νεότητος.

Στοὺς αἶνους, πρὸς τὸ τέλος τοῦ Ὁρθρου, ἐγκωμιάζονται καὶ ἐπαινοῦνται οἱ Ἅγιοι μὲ μουσικὲς φωνές, «ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρα, ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῶ, ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ, ἐν κυμβάλοις εὐήχοις», οἱ ὁποῖες ἔπονται Ψαλμῶν, ὅπως τοῦ 150ου, τοῦ 148ου καὶ τοῦ 64ου ²⁴. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, γιὰ τὸν ἐγκωμιασμὸ τῶν αἰνῶν γράφει: «Πάντα ἀνακινεῖ τὰ ὄργανα καὶ διὰ πάντων τὴν μελωδίαν ἀναφέρεσθαι παρακελεύεται διαθερμαίνων τὴν διανοίαν» ²⁵. Παραθέτουμε ἐδῶ ἓνα τροπάριο ἀπὸ τοὺς Αἶνους σὲ ἤχο πλάγιο τοῦ τετάρτου πρὸς τὸν εἰρμὸ « Ὠ τοῦ παραδόξου θαύματος!», ὅπου αἰνεῖται ὁ Ὁσιος Χριστοφόρος αὐτὴ τὴ φορὰ ὡς ἐξόριστος στὴ Μονὴ τοῦ Προφήτη Ἡλία τῆς Σαντορίνης, τὴν ὁποία ἀγίασε μὲ τὰ δάκρυά του καθὼς καὶ στὴ Μονὴ τῆς Παναχράντου τῆς Ἄνδρου, ὅπου ὁ ὀρθοφρονῶν ἱεροκήρυκας παρέδωσε εἰρηνικὰ τὴ μακαρία ψυχὴ του στὰ χέρια τοῦ ἀγωνοθέτη καὶ στεφοδότη μας Ἰησοῦ.

Μάνδραν Ἡλιοῦ ἡγίαςας
Προφήτου, πάτερ σεπτέ,
ἐν τῇ Θήρᾳ δακρύων σου
ὥσπερ ὑπερόριος,
Χριστοφόρε, τοῖς χεύμασι
καὶ Παναχράντου
Μονὴν περὶ κλυστον
ἐν νήσῳ Ἄνδρω,
ἐν ἣ παρέδωκας
πνεῦμά σου, Ὅσιε,
τῷ εὐσπλάγχνῳ Κτίσαντι
εἰρηνικῶς,
Παπουλαῖκε, σκῆνωμα
ὀρθοῦ φρονήματος.

²⁴ Θεοδώρου Ξύδη, ἐνθ. ἀνωτ. σελὶς 244.

²⁵ Ὁμιλ. εἰς Ψαλμούς, Πατρολογία Migne, τόμος 55, σελὶς 497.

Σεβασμιώτατε, ὁ καιρὸς τῆς ἀγιοκατατάξεως τοῦ Ὁσίου Χριστοφόρου ἐφέστηκε. Ἱεραποστολικές προσωπικότητες, ὅπως αὐτὴ τοῦ Παπουλάκου ἔχουν γράψει ἱστορία. Ὁ Θεὸς δὲν ἄφησε ἄμοιρο τὸ ἔθνος Του, τὸν ἐκλεκτό Του Ἰσραήλ. Σὲ κάθε δύσκολη στιγμή ἀναδεικνύει Πατροκοσμάδες, Παπουλάκους, Κολλυβάδες Πατέρες. Ὅλοι τους εἶναι Ἅγιοι, εἶναι Ἀπόστολοι τῆ χάριτος τοῦ Θεοῦ μας, ἀνακαινιστὲς τῆς Ἐκκλησίας Του. Ἡ Θήρα μὲ τὸ θεοσκέπαστο ἱστορικὸ μοναστήρι τοῦ Προφήτη Ἡλία πρωτοστατοῦσε στοὺς θρησκευτικούς ἀγῶνες καὶ πρωτοστατεῖ μέχρι σήμερα. Οἱ μορφές τῶν Ὁσίων, Χριστοφόρου Παπουλάκου καὶ Διονυσίου Ἐπιφανιάδη, προβάλλουν πάνω ἀπὸ τὴν Καλντέρα καὶ ἐνθαρρύνουν τοὺς πιστοὺς στὸν ἀγῶνα τους, γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς Ἑλληνορθοδόξου παραδόσεώς μας καὶ τῆς καθαρᾶς πίστεώς μας χωρὶς δυτικές ἢ προτεσταντικές, καινοφανεῖς ἐπιρροές, πὺ ἐπηρεάζουν ἄμεσα τὴ σκέψη μας, τὴ φιλοσοφία μας, τὸν τρόπο ζωῆς μας, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά μας, τὴν ἄμωμη καὶ ἀκαινοτόμητη πίστη μας. Ἀπόδειξη ἢ ἡμερίδα αὐτὴ πὺ μὲ ἀγωνιστικὸ παλμὸ καὶ φρόνημα γνήσιο Ὁρθόδοξο προβάλλει τὸν Ὁσιο Χριστοφόρο τὸν Παπουλάκο. Οἱ παλιοὶ Σαντορινιοὶ τὸν συμβουλευτήκαν, πῆραν τὴν εὐχή του, ἄκουσαν τὰ πυρφόρα λόγια του, λόγια καρδιάς πὺ κτυποῦσε στὸ ρυθμὸ τῆς Ὁρθοδόξου Εὐαγγελικῆς παραδόσεως, τῆς ζώσας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Οἱ σύγχρονοι Σαντορινιοὶ μὲ πρωτοστάτη τὴν κορυφὴ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, τὸν φιλάγιο καὶ φιλάρετο Ἱεράρχη της, ἐσᾶς Σεβασμιώτατε πάτερ Ἐπιφάνιε, καὶ τὸν ἀκάματο Καθηγούμενο τῆς Μονῆς τοῦ Προφήτη Ἡλία, τὸν πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη, Γέροντα Δαμασκηνὸ Γαβαλά, τοῦ ὁποίου οἱ ἰδρωτὲς «ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος»²⁶ αὐλακώνουν τὴν ἀσκητικὴ του παρουσία, μαζί μὲ ὅλη τὴν ἐκλεκτὴ συνοδία του, τὸ εὐλαβέστατο ἱερατεῖο τῆς Μητροπόλεως Θήρας καὶ τὸν περιούσιο λαὸ τοῦ νησιοῦ ἐπιφορτίζονται μὲ τὴ διάδοση τῆς ἱστορικῆς μνήμης τοῦ Ὁσίου Χριστοφόρου καθὼς καὶ τοῦ συναγωνιστοῦ του Ὁσίου Διονυσίου, τοῦ Ἐπιφανιάδη, καὶ γιὰ τὶς ἀπαιτούμενες ἐνέργειες

²⁶ Λουκ. κβ' 44.

πρὸς τὸ πάνσεπτο κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας μας, τὸ Φανάρι, γιὰ
τὴν σύντομη καταχώρησή του στὶς δέλτους τῶν Ἁγίων μας.

**Δρ Χαράλαμπος Μ. Μπούσιος,
Μέγας Ὑμνογράφος τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας**